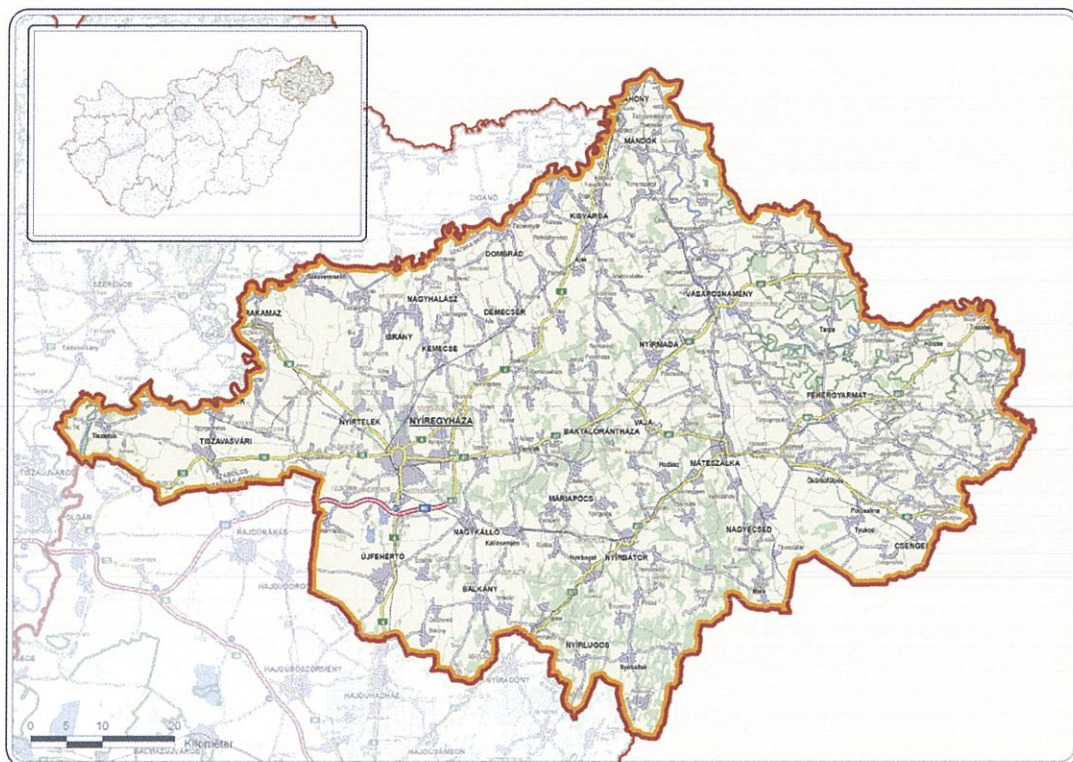

A SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

Nyíregyháza, 2014.

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA 2014

Készült a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat megbízásából

Közreműködő szakértők:

MEGAKOM Tanácsadó Iroda

- Kerékgyártó Gábor
- Barabás Eszter
- Kézy Béla
- Róka László

Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területfejlesztési és Környezetgazdálkodási Ügynökség Nonprofit Kft.

- Deák Attila
- Oláh István
- Torma Anita
- Málik Csilla

A Minőségbiztosítást végezte:

Bánfi Gábor

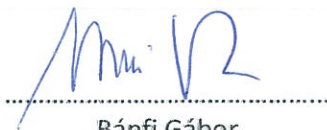
2014.

Nyilatkozat

A Területi Hatásvizsgálat elkészítése az alábbi jogszabályoknak megfelelően, azokkal összhangban készült:

- 218/2009. (X.6.) Korm. rendelet a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól,
- 2/2005. (I.1.) Korm. rendelet egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról,
- 297/2009. (XII.21.) Korm. rendelet a környezetvédelmi, természetvédelmi, vízgazdálkodási és tájvédelmi szakértői tevékenységről.

A Területi Hatásvizsgálat környezeti értékelési részét a 297/2009. (XII.21.) Korm. rendelet szerinti szakértői jogosultsággal rendelkező szakértő végezte el.

Bánfi Gábor
szakértő

(SZKV-hu/09-1129, SZKV-le/09-1129,
SZKV-vf/09-1129, SZKV-zr/09-1129)

Tartalomjegyzék

1	Bevezetés, a feladat háttere.....	5
1.1	<i>Előzmények, jogszabályi környezet</i>	<i>5</i>
1.2	<i>A hatásvizsgálat kidolgozásának folyamata</i>	<i>5</i>
1.3	<i>A hatásvizsgálat készítéséhez felhasznált források, az alkalmazott módszer korlátai.....</i>	<i>6</i>
2	A területfejlesztési program összefoglalása.....	7
2.1	<i>A területfejlesztési program tartalmának összefoglalása</i>	<i>7</i>
2.2	<i>A területfejlesztési program összefüggése más releváns tervekkel.....</i>	<i>8</i>
3	A területfejlesztési program környezeti, társadalmi és gazdasági hatásainak vizsgálata (a cél megvalósulása és a cél megvalósulásának elmaradása esetén) a program prioritásai mentén	13
3.1	<i>1. prioritás: A megyei élelmiszergazdaság piacorientált megerősítése</i>	<i>13</i>
3.1.1	<i>Hatások értékelése, amennyiben a tervezett prioritás nem valósul meg.....</i>	<i>15</i>
3.2	<i>2. prioritás: Hatékony környezetgazdálkodás és klímaváltozáshoz való alkalmazkodás megteremtése.</i>	<i>16</i>
3.2.1	<i>A prioritás megvalósulásának várható hatásai</i>	<i>16</i>
3.2.2	<i>Hatások értékelése, amennyiben a tervezett prioritás nem valósul meg.....</i>	<i>18</i>
3.3	<i>3. prioritás: Komplex megyei menedzsment és marketing tevékenység megvalósítása</i>	<i>19</i>
3.3.1	<i>A prioritás megvalósulásának várható hatásai</i>	<i>19</i>
3.3.2	<i>Hatások értékelése, amennyiben a tervezett prioritás nem valósul meg.....</i>	<i>21</i>
3.4	<i>4. prioritás: A megye gazdasági fejlődését elősegítő oktatási és innovációs rendszer kialakítása</i>	<i>22</i>
3.4.1	<i>A prioritás megvalósulásának várható hatásai</i>	<i>22</i>
3.4.2	<i>Hatások értékelése, amennyiben a tervezett prioritás nem valósul meg.....</i>	<i>23</i>
3.5	<i>5. prioritás: A megyeszékhely komplex, integrált fejlesztése</i>	<i>25</i>
3.5.1	<i>A prioritás megvalósulásának várható hatásai</i>	<i>25</i>
3.5.2	<i>Hatások értékelése, amennyiben a tervezett prioritás nem valósul meg.....</i>	<i>27</i>
3.6	<i>6. prioritás: A megye versenyképes decentrumainak fejlesztése</i>	<i>28</i>
3.6.1	<i>A prioritás megvalósulásának várható hatásai</i>	<i>28</i>
3.6.2	<i>Hatások értékelése, amennyiben a tervezett prioritás nem valósul meg.....</i>	<i>29</i>
3.7	<i>7. prioritás: A megye járásközpontjainak és kisvárosainak funkcióbővítő fejlesztése.....</i>	<i>30</i>
3.7.1	<i>A prioritás megvalósulásának várható hatásai</i>	<i>30</i>
3.7.2	<i>Hatások értékelése, amennyiben a tervezett prioritás nem valósul meg.....</i>	<i>31</i>
3.8	<i>8. prioritás: Élhető vidéki térségek megteremtése</i>	<i>32</i>
3.8.1	<i>A prioritás megvalósulásának várható hatásai</i>	<i>32</i>
3.8.2	<i>Hatások értékelése, amennyiben a tervezett prioritás nem valósul meg.....</i>	<i>34</i>
3.9	<i>9. prioritás: A külső perifériák felzárkóztatása.....</i>	<i>35</i>
3.9.1	<i>A prioritás megvalósulásának várható hatásai</i>	<i>35</i>
3.9.2	<i>Hatások értékelése, amennyiben a tervezett prioritás nem valósul meg.....</i>	<i>37</i>
3.10	<i>10. prioritás: A leszakadó rétegek – ezen belül a romák – felzárkóztatása.....</i>	<i>38</i>
3.10.1	<i>A prioritás megvalósulásának várható hatásai</i>	<i>38</i>
3.10.2	<i>Hatások értékelése, amennyiben a tervezett prioritás nem valósul meg</i>	<i>39</i>
4	Horizontális javaslatok, a területfejlesztési program környezeti, társadalmi és gazdasági hatásait optimalizáló alapelvek.....	40

1 Bevezetés, a feladat háttere

1.1 Előzmények, jogszabályi környezet

A területfejlesztés rendszerének megújítása keretében a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény (a továbbiakban Területfejlesztési törvény) 2011. decemberi módosításával és annak 2012. január elsejei hatályba lépésével **a területfejlesztési feladatok területi szinten a megyei önkormányzatok hatáskörébe kerültek**. A megyei szint tervezési, fejlesztési koordinációs szerepe, feladatai keretében a megyei önkormányzat össze kell, hogy hangolja a kormányzat, az önkormányzat, a gazdasági szervezetek és a civil szféra fejlesztési elképzeléseit, és mind a tervezés, mind a végrehajtás során gondoskodnia kell a partnerség elvének érvényesítéséről is.

A 2014-2020-as európai uniós tervezési időszakra való felkészülésben kiemelt szerepe van a megfelelően előkészített, megalapozott területi terveknek. A releváns dokumentumok elkészítése során a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló 218/2009. (X.6.) Kormányrendeletben (a továbbiakban a 218/2009. (X.6.) Kormányrendelet) foglaltak szerint kell eljárni.

A 218/2009. (X.6.) Kormányrendelet rendelkezéseinek megfelelően a megyei önkormányzatoknak el kellett készíteniük a szükséges helyzetfeltáró munkarészeket, és az arra épülő megyei területfejlesztési koncepciót és programot a 2014-2020-as időszakra való felkészülés jegyében. A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat Közgyűlése 77/2013. (XI.28.) önkormányzati határozatával *(a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területfejlesztési Koncepció utómunkálatainak jóváhagyásáról)* a megyei területfejlesztési koncepciót elfogadta. Az OFTK elfogadásával a koncepció végleges elfogadására is sor kerülhet a közeljövőben. A tervezési folyamat további szakaszában a megye megbízásából elkezdődött a területfejlesztési program kidolgozása is.

A 218/2009. (X.6.) Kormányrendelet értelmében a megyei területfejlesztési koncepcióra és a területfejlesztési programra területi (környezeti, társadalmi, gazdasági) hatásvizsgálat készül. A területi hatásvizsgálat környezeti részét az egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005. (I.11.) Kormányrendelet (a továbbiakban 2/2005. (I.11.) Kormányrendelet) előírásainak megfelelően kell kidolgozni.

A Területi hatásvizsgálat tartalmi követelményeinek meghatározásához a 218/2009. (X.6.) Kormányrendelet 9. számú mellékletében foglaltakat, valamint a 2/2005. (I.11.) Kormányrendelet 4. számú mellékletének követelményeit vettük alapul. Mindezek kiegészítéseként a partnerség szellemében megkértük a 2/2005. (I.11.) Kormányrendelet 3. számú mellékletében szereplő, a nem országos hatáskörű szerv által kidolgozott terv, illetve program esetében megjelölt szervezetek véleményét is, majd ezek után készítettük el jelen dokumentumot.

1.2 A hatásvizsgálat kidolgozásának folyamata

A 2/2005. (I.11.) Kormányrendelet 6. § kimondja, hogy a környezeti vizsgálat a terv, illetve program kidolgozási, egyeztetési és elfogadási folyamatának része. A területi hatásvizsgálat a tervezésnek tehát egy olyan eleme, mely lehetőséget teremt arra, hogy a fenntartható **környezet, társadalom, gazdaság** létrehozását biztosító szempontokat esetleg gyengítő intézkedéseket, a környezetre kockázatot jelentő beavatkozásokat már a tervezési folyamat során feltárja és javaslatokkal segítse kidolgozóit e szempontok figyelembevételére.

A területi hatásvizsgálat folyamatának egyik alappillére az **aktív partnerség-építés**, melynek célja az érintett szakmai, tudományos és civil szervezetek, továbbá az érintett kormányzati szervek és hatóságok tájékoztatása és bevonása a tervezési folyamatba. A 2/2005. (I.11.) Kormányrendelet 7. § értelmében a környezeti vizsgálat konkrét **tartalmának és részletezettségének megállapításához a környezet védelméért felelős szervek szakmai véleményét is szükséges kikérni.** A nem országos hatáskörű szerv által kidolgozott terv, illetve program esetében a Kormányrendelet 3. számú mellékletének értelmében mindig részt kell, hogy vegyenek a felügyelőségek, a nemzeti parki igazgatóságok és a megyei kormányhivatal népegészségügyi szakigazgatási szervei. A fenti szervek véleményeinek megkérésekor, azok megalapozásához tájékoztatást (Tematika) szükséges nyújtani a Koncepcióról a 2/2005. (I.11.) Kormányrendelet 7. § (2) tartalmi előírásainak megfelelően. (A Helyzetfeltáró munkarészre épülő, a környezet védelméért felelős szervezetek tájékoztatását szolgáló Tematika, a Területi hatásvizsgálat 1. sz. mellékletét képezi.)

A Kormányrendelet által előírt tájékoztatást megtettük az érintett szervezetek felé, melyek az alábbiak voltak: Felső-Tisza-vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség, Tiszántúli Környezetvédelmi

Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség, Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság, ÁNTSZ Észak-alföldi Regionális Intézetének Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kirendeltsége. A tematika kialakításánál ezen szervezetek által küldött véleményeket figyelembe vettük. A visszaérkezett vélemények a meghatározott tematikán nem kértek változtatást, azt teljes egészében jóváhagyólag elfogadták.

Az elkészült Területi hatásvizsgálat pedig megküldésre kerül az érintett szervezetek számára véleményezésre a 2/2005. (I.11.) Kormányrendelet 8. § (3), illetve a 218/2009. (X.6.) Kormányrendeletnek megfelelően. A környezet védelméért felelős szervek véleményezésén túlmenően a széles körű nyilvánosság bevonása is megtörténik. Legfőbb célcsoportjait a természetvédelemért, környezetvédelemért felelős szakmai szervezetek, civil szervezetek, valamint természetesen a megye lakossága jelentik. A tájékoztatás és partnerség-építés az alábbi módokon történik:

Információhoz való hozzáférés: Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat honlapján való közzététel véleményezési lehetőséggel.

A véleményezésre, az észrevételek megfogalmazására legalább 30 nap áll rendelkezésre. A határidőre beérkezett véleményeket feldolgozzuk és a vizsgálat résztvevői figyelembe veszik a dokumentum véglegesítésekor.

1.3 A hatásvizsgálat készítéséhez felhasznált források, az alkalmazott módszer korlátai

A Területi hatásvizsgálat természeténél, korlátainál fogva nem végez újabb adatgyűjtést, így a szükséges adatokat az alábbi, rendelkezésre álló dokumentumok, háttér tanulmányok, nyilvános tanulmányok és stratégiák, programok szolgáltatták:

- EU 7. Környezetvédelmi Cselekvési Program: Az Európai Unió 6-ik Környezetvédelmi Cselekvési Programja 2012-es zárását követően elvégezték annak értékelését, és elindították a 7-ik Környezetvédelmi Cselekvési Program elkészítését is. Jelenleg a program még nincs elfogadva, azonban a javaslati csomag elérhető, mely a 2013-2020-as időszakot célozza intézkedéseivel.
- Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégia: Az Országgyűlés a 18/2013. (III.28.) határozatával elfogadta a Nemzeti Fenntartható Fejlődés Keretstratégiát, mely a 2012-2024 közötti időszakban érvényesítendő fenntarthatósági elveket, célokat, beavatkozásokat rendszerezi.
- Nemzeti Fejlesztés 2020 Országos Fejlesztési Konceptió és az Országos Területfejlesztési Konceptió: e dokumentumok szintén tartalmazzak olyan elveket, célokat, melyek alkalmazásával a 2014-20-as időszakban biztosítható lesz a fenntarthatósági szempontok érvényesítése.
- 4. Nemzeti Környezetvédelmi Program: a Program Magyarország környezetvédelmi programja, mely a 2014-19 közötti időszakra vonatkozóan határozza meg az ország környezetvédelmi célterületeit.
- Nemzeti Vidékstratégia: A Nemzeti Vidékstratégia célja, hogy 2020-ig a vidék társadalmi és gazdasági folyamataiban látható és minden érintett számára érezhető javulás következzen be. A Stratégia megalkotásával és végrehajtásával a tárca a vidéki Magyarország egészének megújítására törekszik. Ennek érdekében négy átfogó területről; az agrárgazdaságról, a vidékfejlesztésről, az élelmiszergazdaságról, valamint a környezet védelméről határoz meg tennivalókat.
- Tisza Részvízgyűjtő/ Vízgyűjtő Gazdálkodási Terv: A vízgyűjtő-gazdálkodási terv (VGT) tartalmazza az összes szükséges információt, amely a víztestekről rendelkezésre áll, az állapotértékelések eredményét, azt, hogy milyen problémák jelentkeznek a tervezési területen és ennek milyen okai azonosíthatók, továbbá, hogy milyen környezeti célokat tűzhetünk ki, és ezek eléréséhez milyen műszaki és szabályozási intézkedésekre, illetve pénzügyi támogatásokra, ösztönzőkre van szükség.
- Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területfejlesztési Konceptió 2014-2020: a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területfejlesztési Konceptió utómunkálatainak jóváhagyásáról 77/2013. (XI.28.) önkormányzati határozat

2 A területfejlesztési program összefoglalása

2.1 A területfejlesztési program tartalmának összefoglalása

A területfejlesztési program stratégiai és operatív munkarészének rövid ismertetéséhez szükséges áttekinteni a megye területfejlesztési koncepciójában meghatározott jövőképet és stratégiai célrendszert. Szabolcs-Szatmár-Bereg megye 2030-ra vonatkozó jövőképe az alábbiak szerint fogalmazható meg:

“2030-ban Szabolcs-Szatmár-Bereg megye egy olyan hely, ahol jó élni.”

A helyzetértékelés fő következtetései és Szabolcs-Szatmár-Bereg megye 2030-ra elérni kívánt jövőképe alapján meghatározható a megye fejlesztésének **célrendszere**, a 2020-ig terjedő időszakra vonatkozó átfogó, stratégiai és horizontális célok.

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye fejlesztési koncepciója három átfogó célt fogalmaz meg, amelyek tükrözik a megye értékválasztását, a fejlesztési célkitűzések fő irányát. A három átfogó cél elérése érdekében hét stratégiai cél került kijelölésre, amelyek közül négy tematikus cél, három területi cél. A kitűzött célok elérése az intelligens, fenntartható és befogadó növekedés (mint horizontális célokra) jegyében történik.

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye célrendszere

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területfejlesztési Program legfőbb célja, hogy a megyei területfejlesztési koncepció céljait figyelembe véve megfogalmazza a megyei területfejlesztés középtávú, 2014-2020-as időszakra szóló fejlesztési kereteit. A területfejlesztési program stratégiai munkarésze a specifikus és területi célok lapján fejlesztési prioritásokat határoz meg, addig az operatív program a tervezési időszakra a prioritások mentén konkrét operatív intézkedések kerülnek meghatározásra.

A megfogalmazott stratégiai célok elérése érdekében támogató prioritások kerültek meghatározásra. A stratégiai célok rendszeréhez hasonlóan a prioritások egy része tematikus (a megye teljes területét érintő, ágazati szemléletű prioritások), míg más részük területi fókuszú. A megfogalmazásra került prioritások egy adott stratégiai cél elérését szolgálják, ennek köszönhetően a célok és prioritások közötti kapcsolat egyértelműen és világosan ábrázolható. A stratégiai célok és a prioritások kapcsolatát a következő ábra mutatja be.

**SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM
TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA**

	Stratégiai célok		Prioritások
TEMATIKUS	Versenyképes élelmiszergazdaság – az agrárgazdaság erősítése fókuszált módon	➔	1. A megyei élelmiszergazdaság piacorientált megerősítése
	Zöld megye – Zöldgazdaság, klímabarát energiagazdálkodás, a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás	➔	2. Hatékony környezetgazdálkodás és klímaváltozáshoz való alkalmazkodás megteremtése
	Proaktív megye – A megyei szintű gazdasági, társadalmi önszerveződés feltételeinek kialakítása	➔	3. Komplex megyei menedzsment és marketing tevékenység megvalósítása
	Képzett megye – rugalmas szakképzési, felsőoktatás és innovációs környezet kialakítása	➔	4. A megye gazdasági fejlődését elősegítő oktatási és innovációs rendszer kialakítása
TERÜLETI	Fejlett centrum – a nyíregyházi agglomerációnak mint gazdasági foglalkoztatási, közszolgáltatási és kulturális centrumnak a fejlesztése	➔	5. A megyeszékhely komplex, integrált fejlesztése
	Dinamizálódó decentrumok és szolgáltató járásközpontok – a megyei gazdasági decentrumok és járásközpontok funkcióbővítése és összehangolt fejlesztése	➔	6. A megye versenyképes decentrumainak fejlesztése 7. A megye járásközpontjainak és kisvárosainak funkcióbővítő fejlesztése
	Élhető vidék és felzárkózó külső periferiák – a megye külső periferiáinak komplex felzárkóztatása és a vidéki térségek integrált fejlesztése	➔	8. Élhető vidéki térségek megteremtése 9. A külső periferiák felzárkóztatása 10. A leszakadó rétegek – ezen belül a romák – felzárkóztatása*

* horizontális jellegű prioritás

2.2 A területfejlesztési program összefüggése más releváns tervekkel

Az 1.3 „A hatásvizsgálat készítéséhez felhasznált források, az alkalmazott módszer korlátai” című fejezet során bemutatásra kerültek azok a nemzetközi, közösségi illetve országos dokumentumok, melyek alapját képezték a területi hatásvizsgálat környezeti és természetvédelmi vizsgálatának. Az alábbiakban kerül sor ezek közül egyes dokumentumok célrendszerének összevetésére a területfejlesztési programban kijelölt prioritásokkal. A prioritások jelölései az alábbiak: P1-10.

EU7. Környezetvédelmi Cselekvési Program:

Az Európai Unió 6-ik Környezetvédelmi Cselekvési Programja 2012-es zárását követően elvégezték annak értékelését, és elindították a 7-ik Környezetvédelmi Cselekvési Program elkészítését is. Jelenleg a program még nincs elfogadva, azonban a javaslati csomag elérhető, mely a 2013-2020-as időszakot célozza intézkedéseivel.

EU7. Környezetvédelmi Cselekvési Program kiemelt célkitűzései	Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területfejlesztési Program prioritásainak illeszkedése
1. Az uniós természeti tőke védelme, megőrzése és fejlesztése	Gyenge kapcsolódás az alábbi prioritás keretében jelenik meg: P.2: integrált vízgazdálkodási programok, új növényfajok meghonosítása. Erősíteni szükséges a talaj-és erdővédelmi-, erdőfejlesztési megközelítéseket a prioritás beruházásaiban.
2. Erőforrás-hatékony, környezetbarát és versenyképes uniós gazdaság kialakítása	Konkrét fókusz e tématerületek, célkitűzések vonatkozásában az alábbi prioritások keretében jelenik meg az alábbi formában: P.2: korszerű hulladékhasznosítási és ártalmatlanítási technológiák;

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM
TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

EU7. Környezetvédelmi Cselekvési Program kiemelt célkitűzései	Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területfejlesztési Program prioritásainak illeszkedése
	környezetbarát mobilitás feltételeinek megteremtése (elsősorban a közösségi és kerékpáros közlekedés fejlesztésével); megújuló energiapolitika, alternatív energiatermelés fejlesztése P.1: erős helyi termék politika.
3. Környezeti terhelés csökkentése, egészség és jólétet fenyegető kockázat csökkentése	Konkrét fókusz e tématerületek, célkitűzések vonatkozásában az alábbi prioritás keretében jelenik meg: P.2: klímaváltozásra való felkészülés, klímaváltozás hatásainak mérséklése; környezetbarát mobilitás feltételeinek megteremtése (elsősorban a közösségi és kerékpáros közlekedés fejlesztésével); P5: klímaváltozás hatásaira való felkészülés, csapadékvíz elvezetés hiányzó kapacitásainak kiépítése
4. A környezetpolitika tudományos eredményekkel való szilárdabb alátámasztása	Konkrét fókusz e tématerületek, célkitűzések vonatkozásában az alábbi prioritás keretében jelenik meg: P.1: innováció és kutatás-fejlesztés erősítése, ösztönzése az agrárgazdaságban; erős helyi termék politika.
5. Az uniós városok fenntarthatóságának növelése	Konkrét fókusz e tématerületek, célkitűzések vonatkozásában az alábbi prioritás keretében jelenik meg: P.2: környezettudatos közösségek és települések, hulladékgazdálkodás; környezetbarát mobilitás feltételeinek megteremtése (elsősorban a közösségi és kerékpáros közlekedés fejlesztésével); P.1: erős helyi termék politika; P.3: összehangolt turizmusfejlesztés, P.5: közlekedési hálózat átgondolt fejlesztése; P.6: lakhatási feltételek javítása, energiahatékonyság növelése.

Nemzeti Fenntartható Fejlődés Keretstratégia:

Az Országgyűlés a 18/2013. (III.28.) határozatával elfogadta a Nemzeti Fenntartható Fejlődés Keretstratégiát, mely a 2012-2024 közötti időszakban érvényesítendő fenntarthatósági elveket, célokat, beavatkozásokat rendszerezi.

Nemzeti Fenntartható Fejlődés Stratégia (2012-2024)	Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területfejlesztési Program prioritásainak illeszkedése
Család és polgári felelősségi körbe tartozó célok	P.3: vállalkozói szaktanácsadási hálózat, hálózatosodás, klaszteresedés erősítése az élelmiszergazdaság területén, civil szervezetek, vállalkozások bevonása a fejlesztések előkészítésébe és megvalósításába; P1: innováció és kutatás-fejlesztés erősítése, ösztönzése az agrárgazdaságban; P.2: környezeti nevelés, környezettudatos szemlélet erősítése; környezetbarát mobilitás feltételeinek megteremtése (elsősorban a közösségi és kerékpáros közlekedés fejlesztésével) P.4: minőségi, exportképes és környezettudatos vállalkozások vállalkozói ismeretinek növelése.
Vállalkozások felelősségi körbe tartozó célok	
Kisközösségek, civilek, vallási közösségek felelősségi körbe tartozó célok	
Országos és helyi kormányzás felelősségi körbe tartozó célok	

Nemzeti Fejlesztés 2020:

Az Országos Fejlesztési koncepció és az Országos Területfejlesztési koncepció szintén tartalmaznak olyan elveket, célokat, melyek alkalmazásával a 2014-20-as időszakban biztosítható lesz a fenntarthatósági szempontok érvényesítése.

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM
TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

Nemzeti Fejlesztés 2020	Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területfejlesztési Program prioritásainak illeszkedése
Rövid távú környezetstratégiai célok	P.1: erős helyi termék politika; P.2: környezeti nevelés, környezettudatos szemlélet erősítése; környezetbarát mobilitás feltételeinek megteremtése (elsősorban a közösségi és kerékpáros közlekedés fejlesztésével); megújuló energiapolitika, alternatív energiatermelés fejlesztése; középületek, lakóépületek energetikai korszerűsítése; P.5: közlekedési hálózat átgondolt fejlesztése, autómentes övezetek kialakítása, egyéni autós közlekedés csökkentése; P.6: városi közterek; P.8: erdő-és fagazdálkodás, fafeldolgozás fejlesztése; A kapcsolódás erős és egyértelmű.
Hosszú távú környezetstratégiai célok	P.2: környezetbarát mobilitás feltételeinek megteremtése (elsősorban a közösségi és kerékpáros közlekedés fejlesztésével); megújuló energiapolitika, alternatív energiatermelés fejlesztése; környezeti nevelés, környezettudatos szemlélet erősítése; klímaváltozásra való felkészülés; P.5: klímaváltozásra való felkészülés P.8: kulturális, természeti értékek megőrzése; A kapcsolódás szoros és egyértelmű, azonban a barnamezős beruházások szorgalmazására, illetve a vízgazdálkodásra irányuló célkitűzés erősíthető lenne.

Nemzeti Vidékstratégia:

A stratégia célja, hogy 2020-ig a vidék társadalmi és gazdasági folyamataiban látható és minden érintett számára érezhető javulás következzen be. A Stratégia megalkotásával és végrehajtásával a vidéki Magyarország egészének megújítása a cél. Ennek érdekében négy átfogó területről; az agrárgazdaságról, a vidékfejlesztésről, az élelmiszergazdaságról, valamint a környezet védelméről határoz meg tennivalókat.

Nemzeti Vidékstratégia 2020	Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területfejlesztési Program prioritásainak illeszkedése
Természeti értékek és erőforrások védelme, fenntartható használata	P.8: erdő-és fagazdálkodás, fafeldolgozás fejlesztése, természeti és kulturális értékek védelme; P.2: komplex vízgazdálkodás, integrált vízgazdálkodási program, öntözési infrastruktúra fejlesztése, helyi vízkészlet kihasználása;
Vidéki környezetminőség javítása	P.2: korszerű hulladékhasznosítási és ártalmatlanítási technológiák; környezetbarát mobilitás feltételeinek megteremtése (elsősorban a közösségi és kerékpáros közlekedés fejlesztésével); P.5: települési csapadékvíz-elvezetés; P.8: erdő-és fagazdálkodás, fafeldolgozás fejlesztése; A kapcsolódás erős és egyértelmű, azonban áttételesek az ivóvíz-minőségét javító és a szennyvízprogramok.
Föld- és birtokpolitika	P.8, P.9: szociális közfoglalkoztatás szervezése; A kapcsolódás áttételes, nem jelennek meg a föld-és birtokrendezési programok, inkább a szociális gazdaság vonatkozásai jellemzőek.
Fenntartható agrárszerkezet- és termeléspolitika	P.2: megújuló energiapolitika, alternatív energiatermelés fejlesztése; P.8: erdő-és fagazdálkodás, fafeldolgozás fejlesztése; P.1: élelmiszergazdaság versenyképes ágazatának fejlesztése, tradicionális gyümölcs- és növénytermesztési kultúrák,

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM
TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

Nemzeti Vidékstratégia 2020	Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területfejlesztési Program prioritásainak illeszkedése
	A kapcsolódás egyértelmű, bár hiányos.
Hozzáadott értéknövelés, biztonságos élelmiszerellátás, biztonságos piac	P.1: élelmiszergazdaság, élelmiszer feldolgozás, egészségmegőrző élelmiszerek fejlesztése, előállítása, élelmiszeripari termékek marketingje; P.3: agrármarketing, helyi termékek védelme, márkázás
Helyi gazdaságfejlesztés	P.1: erős helyi termék politika; P.3: összehangolt turizmusfejlesztés; helyi termékek védelme, előállításának ösztönzése, márkázás, piacra jutás elősegítése; gazdaság hálózatosodása; alulról jövő kezdeményezések felkarolása; P.8: helyi élelmiszer-feldolgozó kapacitások bővítése. P.8, P.8, P.10: szociális gazdaság fejlesztése A kapcsolódás erős és egyértelmű.
Vidéki szellemi és fizikai infrastruktúra, egészségfejlesztés, életképes vidéki települések, helyi közösségek	P.1: innováció, kutatás-fejlesztés az agrárgazdaságban, élelmiszergazdaság, élelmiszer feldolgozás, egészségmegőrző élelmiszerek fejlesztése, előállítása; P.2: egészséges, környezettudatos életmód ösztönzése, környezeti nevelés; P.4: tudományos szolgáltató bázis; együttműködés oktatási intézmények és gazdasági szereplők között; szakképzés, képzéshez való hozzáférés javítása; környezettudatos vállalkozások segítése szaktanácsadással; P.7: közszolgáltatások (egészségügyi, szociális funkciók) bővítése; P.8, P.9, P.10: kulturális, természeti értékek megőrzése; közösségfejlesztő pilot programok. A kapcsolódás egyértelmű.
Térségi komplex vidékfejlesztési nemzeti programok	P.3: összehangolt turizmusfejlesztés A kapcsolódás beazonosítható, külön területi cél (T.3) került kijelölésre az Élhető vidék és külső perifériák felzárkóztatása céljából, amelynek keretében 3 prioritás (P.8, P.9 és P.10) foglalkozik a törpe-apró- és középfalvakkal, a leszakadó térségekkel és rétegekkel. A Tisza-völgy programhoz való kapcsolódás nem, illetve csupán áttételesen (P.2) lelhető fel.

Tisza Részvízgyűjtő Gazdálkodási Terv:

A vízgyűjtő-gazdálkodási terv (VGT) tartalmazza az összes szükséges információt, amely a víztestekről rendelkezésre áll, az állapotértékelések eredményét, azt, hogy milyen problémák jelentkeznek a tervezési területen és ennek milyen okai azonosíthatók, továbbá, hogy milyen környezeti célokat tűzhetünk ki, és ezek eléréséhez milyen műszaki és szabályozási intézkedésekre, illetve pénzügyi támogatásokra, ösztönzőkre van szükség.

Tisza Részvízgyűjtő Gazdálkodási Terv	Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területfejlesztési Program prioritásainak illeszkedése
Tápanyag és szervesanyag-terhelések, szennyezések csökkentése	P.2: integrált vízgazdálkodási program, környezettudatos közösségek és települések; P.5: kommunális infrastruktúra hiányos kiépítettségének megoldása, csapadékvíz-elvezetés; A kapcsolódás gyenge.
Vízfolyások és állóvizek hidromorfológiai állapotát javító intézkedések	P.2: integrált vízgazdálkodás; P.8, P.9: erdő- és fagazdálkodás
Fenntartható vízhasználatok	P.2: integrált vízgazdálkodás, öntözési infrastruktúra

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM
TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

	fejlesztése, helyi vízkészlet használata a gazdaságban, szabályozási rendszer átalakítása; P.8: természeti értékek megőrzése. A kapcsolódás erős és világos.
Megfelelő ivóvízminőséget biztosító intézkedések	P.2: integrált vízgazdálkodás, P.8: természeti értékek megőrzése
Vizes élőhelyekre és védett területekre vonatkozó egyedi intézkedések	P.2: integrált vízgazdálkodás, P.8: természeti értékek megőrzése
Átfogó intézkedések a vízi környezeti problémák megoldására	P.1: innováció, kutatás-fejlesztés ösztönzése az agrárgazdaságban; P.2: környezeti nevelés, környezettudatos szemlélet erősítése

3 A területfejlesztési program környezeti, társadalmi és gazdasági hatásainak vizsgálata (a cél megvalósulása és a cél megvalósulásának elmaradása esetén) a program prioritásai mentén

3.1 1. prioritás: A megyei élelmiszergazdaság piacorientált megerősítése

A prioritás keretében a megyei agrárgazdaság versenyelőnyökkel rendelkező ágazatainak megerősítése jelenik meg célként, elsősorban technológiai fejlesztésekkel és telephely korszerűsítésekkel. A másik kiemelt célja a prioritásnak Szabolcs-Szatmár-Bereg megye élelmiszeripari exportrészesedésének növelése, ennek érdekében segíteni szükséges a megyei élelmiszeripari termékek piacra jutását. Kiemelt területként kezeli a prioritás egy erős helyi termékpolitika megjelenését, vagyis egy magas minőségű, helyi mezőgazdasági termékeken alapuló élelmiszeripari kínálatfejlesztést. Az élelmiszergazdaság fejlesztésében kiemelt cél a gazdasági együttműködések, termelési integrációk, klaszteresedés és beszállítói programok generálása, amely javítja az ágazat versenyképességét. Szintén kiemelt célként jelenik meg az innováció ösztönzése az agrárágazatban és a termelési feltételek korszerűsítése.

Környezeti hatások:

	Prioritás intézkedései	Várhatóan fellépő jelentős, speciális környezeti hatások	Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások csökkentésére
KAPCSOLÓDÓ TOP-HOZ INTÉZKEDÉSEK	1. intézkedés: A megyei élelmiszergazdaság piacorientált megerősítése	– a megélnélkül export növeli a termőterületek igénybevételét – exporttermékek szállításából fakadó közlekedési eredetű légszennyezés növekedése – szállításból adódó infrastrukturális létesítmények (utak) fokozott terhelése	– környezetbarát szállítási módok alkalmazása – közlekedés esetében a települések/lakott területek elkerülése
	2. intézkedés: Erős helyi termékpolitika kialakítása	– a késztermék előállítása során fellépő környezeti terhelés – élelmiszer feldolgozásból származó hulladékmennyiség növekedése	– környezetbarát technológia alkalmazásának támogatása – a mezőgazdasági hulladékok energetikai célú hasznosítása
Egyéb ágazati OP-hoz kapcsolódó intézkedések	3. intézkedés: Az agrárgazdaság versenyképes ágazatainak fejlesztése, professzionális megszervezése termelési integrációk keretében	– együttműködésében megvalósuló élelmiszer-feldolgozási beruházások megvalósulása által a környezeti terhelés nő (talaj-, víz-, légszennyezés)	– környezetbarát technológia alkalmazásának támogatása
	4. intézkedés: Az innováció, a kutatás-fejlesztés erősítése, ösztönzése az agrárgazdaságban	– környezetgazdálkodási szaktudás erősítése révén a környezet védelme erősödhet – környezetbarát know-how terjedése az ágazatban	– környezetközponitú szakképzés támogatása – alapkutatások támogatása
	5. intézkedés: Versenyképes mezőgazdasági termelési feltételeinek megteremtése	– felszín alatti vízkészletek csökkenése az öntözés fokozódása miatt – a térség vízháztartásának pozitív megváltoztatása az öntözés korszerű megteremtése által – vizek esetleges szennyeződése – eróziós és deflációs károk	– öntözéshez szükséges vízkészlet biztosítása más forrásból (víz tározók, záportározók létesítése) – környezetbarát öntözési technológiák támogatása – vízfelhasználási hatékonyságot javító beruházások támogatása – mezővédő erdősávok telepítésének támogatása – tájképi védett területek megóvása – környezetbarát szállítási módok
	6. intézkedés: Technológia és telephelyfejlesztés	– agrárgazdasági eredetű talajszennyezéssel kapcsolatos problémák erősödése – kapacitásnövekedés miatt fokozódó talajszennyezés, levegőszennyezés, zajterhelés illetve a agrárgazdasági hulladék mennyiségének növekedése – vizek agrárgazdasági eredetű szennyezése – tájszerkezet megváltozása a mezőgazdasági területek növekedése miatt	– környezetbarát agrártermelés támogatása – környezetbarát technológiák alkalmazásának támogatása – ipari utak védőerdővel való védelme – agrárgazdasági hulladékok megújuló energiaként

**SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM
TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA**

		– szállításból adódó infrastruktúra fokozott terhelése – élővilág életterének visszaszorulása	történő hasznosítása – barnamezős beruházási területek fejlesztésének támogatása – felhagyott mezőgazdasági területek hasznosítása – tájképi védett területek megóvása – környezetbarát szállítási módok – puffer területek biztosítása az élővilág védelmében
--	--	--	---

Társadalmi hatások:

	Prioritás intézkedései	Várhatóan fellépő jelentős, speciális társadalmi hatások	javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások csökkentésére
TOP-hoz kapcsolódó intézkedések	7. intézkedés: A megyei élelmiszeripar piaciorientált megerősítése	– foglalkoztatási szint növekedése	– piacbővülés segítése
	8. intézkedés: Erős helyi termékpoltika kialakítása	– foglalkoztatás javítása a külső perifériákon (helyi termékek tekintetében potens terület) – elvándorlás csökkenése, a vidéki térségek megtartó képességének erősödése – falusi turizmus iránti keresletnövekedés	– helyi termékfejlesztési programok indítása a hátrányos helyzetű térségekben – helyi agrártermékek agármarketingje a turisták körében
Egyéb ágazati OP-hoz kapcsolódó intézkedések	9. intézkedés: Az agrárgazdaság versenyképes ágazatainak fejlesztése, professzionális megszervezése termelési integrációk keretében	– foglalkoztatási szint növekedése	–
	10. intézkedés: Az innováció, a kutatás-fejlesztés erősítése, ösztönzése az agrárgazdaságban	– átlagkereset növekszik az agrárgazdaságban – Kutató-fejlesztő helyeken nő a foglalkoztatottak száma – élelmiszer feldolgozás, kutatás-fejlesztés és innováció, valamint a gazdasági szereplők közötti együttműködés erősödése	– gyakorlat orientált képzések támogatása – Interaktív tudásátadás támogatása
	11. intézkedés: Versenyképes mezőgazdasági termelés feltételeinek megteremtése	– a mezőgazdasági termelés és a mezőgazdaságból származó jövedelmek stabilizálódása az időjárási kockázatok mérséklődésével	–
	12. intézkedés: Technológia és telephely fejlesztés	– a korszerű technológiák alkalmazásával a foglalkoztatási szint csökkenhet	– kézimunka igényes feldolgozóipari tevékenységek támogatása

Gazdasági hatások:

	Prioritás intézkedései	Várhatóan fellépő jelentős, speciális gazdasági hatások	javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások csökkentésére
TOP-hoz kapcsolódó intézkedések	13. intézkedés: A megyei élelmiszeripar piaciorientált megerősítése	– keresletnövekedés eredményeképpen árbevétel növekedés az élelmiszeriparban és mezőgazdaságban – nemzetközi gazdasági, kereskedelmi kapcsolatok erősödése	– együttes piacra jutás elősegítése, támogatása
	14. intézkedés: Erős helyi termékpoltika kialakítása	– beszállítói hálózatok erősödése – a térség eltartó és versenyképessége növekszik – falusi turizmus iránti keresletnövekedés	– minősítő rendszerek támogatása – célzott marketing akciók támogatása
Egyéb ágazati OP-hoz kapcsolódó intézkedések	15. intézkedés: Az agrárgazdaság versenyképes ágazatainak fejlesztése, professzionális megszervezése termelési integrációk keretében	– a vertikális és horizontális együttműködések eredményeképpen nő a mezőgazdaság és az élelmiszeripar versenyképessége	– klaszteresedés támogatása
	16. intézkedés: Az innováció, a kutatás-fejlesztés erősítése, ösztönzése az	– kutatás-fejlesztés és innováció, valamint a gazdasági szereplők közötti együttműködés eredményeképpen hatékonyabb gazdálkodás	– speciális szaktanácsadási rendszerek támogatása (pl élelmiszer feldolgozás)

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM
TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

agrárgazdaságban		
17. intézkedés: Versenyképes mezőgazdasági termelés feltételeinek megteremtése	– vidéki térségek gazdasági felértékelődése – a városok újraiparosítása (élelmiszeripar) – mezőgazdaság jövedelemtermelő képességének erősödése	– mezőgazdasági termelés korszerűsítése a rurális térségekben – feldolgozó kapacitások telepítése a decentrumokba, térségi központokba
18. intézkedés: Technológia és telephely fejlesztés	– hozzáadott érték növelése által a feldolgozóipar versenyképessége javul – a hatékonyabb piaci fellépés és a termelési színvonal emelése gazdasági teljesítménynövekedést eredményez – a térség eltartó képessége növekszik – versenykéesebb termék- és vállalati struktúra alakul ki – minőségrendszerekben való részvétel révén az átlagosnál jobb minőségű termékek jelennek meg a piacon, ami a bevételeket növeli	– tényleges hozzáadott értéket előállító beruházások támogatása – hatékony ellenőrzéssel, a minőségbiztosítás támogatásával javulhat a termelékenység

3.1.1 *Hatások értékelése, amennyiben a tervezett prioritás nem valósul meg*

Környezeti szempontból a cél elmaradása esetén az agrárgazdasági szennyezések növekedése nem várható, azonban a meglévő szennyező források a továbbiakban is megjelennek környezeti terhelésként. A vízfelhasználás a várható klímaváltozás hatására fokozódik. Az öntözéshez, precíziós mezőgazdasághoz kapcsolódó fejlesztések környezetileg pozitív hatásai elmaradnak.

Az ágazat feldolgozó kapacitásai a jövőben nem növekednek jelentős mértékben, ezért új területi beruházások nem várhatóak, a beruházásokból adódó várható negatív környezeti hatások (területfoglalás, forgalomnövekedés, élőhelyek feldarabolása) elmaradnak. A táji és települési környezet arculatában történő változásokat a meglévő folyamatok irányítják, amelyek többnyire kedvezőtlen irányúak (elnéptelenedés, területek parlagon hagyása, települési környezet leromlása).

Társadalmi szempontból a cél elmaradása az életminőséget jelentős mértékben csökkenti, a megyei életszínvonal növekedése mérsékelt lesz. Az elmaradó fejlesztések tovább erősítik a jelenleg fennálló társadalmi problémákat. Új munkahelyek hiányában a foglalkoztatottság mértéke a jelenlegi szinten marad, sőt további csökkenés várható. A megyéből történő elvándorlás mértéke növekedni fog, a belső migráció irányai szintén erősödnek a városok irányába, ezáltal a falvak elöregednek, elnéptelenednek. A periférikus területeken élők életminősége rohamos mértékben fog romlani.

Gazdaságilag a cél elmaradása a térség versenyképességét negatívan befolyásolja. A termelés és a feldolgozás mértékének szinten tartásával a megye gazdaságát jelentős mértékben meghatározó agrárgazdaság nem fejlődik.

Az agrártermékek továbbra főként feldolgozás nélkül hagyják el a megyét, csökkentve ezzel az ágazat bevételeit. Az agrárium jelenlegi szinten tartása az ezen ágazathoz közvetve vagy közvetlenül kapcsolódó egyéb gazdasági ágazatok (kereskedelem, idegenforgalom) profittermelését is stagnálja, esetleg csökkenteni fogja.

A vízgazdálkodási beruházások a megyében a kármegelőzésre helyezik a hangsúlyt, amiből a térségnek gazdasági haszna nem származik.

Az energiaellátás továbbra is a főleg importból származó erőforrásokra támaszkodik. Az agrárgazdasági eredetű alternatív források felhasználása nem erősödik, a mezőgazdasági hulladékok/melléktermékek kezelése megoldatlan marad.

3.2 2. prioritás: Hatékony környezetgazdálkodás és klímaváltozáshoz való alkalmazkodás megteremtése

A prioritás célja a környezetvédelmi infrastruktúrák fejlesztése, a természeti erőforrások hatékonyabb felhasználása. A prioritás öt területen tesz javaslatokat beavatkozási intézkedések megvalósítására: településszintű környezetvédelmi infrastruktúrák korszerűsítése, komplex vízgazdálkodási program megvalósítása, az energiagazdálkodás fejlesztése, a környezetbarát mobilitás feltételeinek javítása, a hulladékgazdálkodás korszerűsítése és az élővilág és természet védelme. A prioritáson belüli terület és településfejlesztési célú intézkedés kifejezetten a települések környezeti infrastrukturális rendszereinek korszerűsítésére, a települések energiahatékonyságának javítására irányulnak. A prioritás egyik kiemelt területe Szabolcs-Szatmár-Bereg megye természeti erőforrásainak hatékonyabb felhasználása érdekében a vízkészletekkel való tervszerű gazdálkodás biztosítása, amely magában foglalja a térség árvízi és belvíz-veszélyeztetettségének csökkentését, valamint a mezőgazdasági vízfelhasználás javítását, továbbá a felszín alatti vizek energetikai célú hasznosítását. A klímaváltozáshoz való alkalmazkodás jegyében kiemelt célként jelenik meg a megújuló energiaforrások növelése, illetve a fosszilis energiahordozók felhasználásának csökkentése, valamint a környezetbarát közlekedési rendszerek fejlesztése és a megyei szilárdhulladék-program továbbfejlesztése a zero lerakás irányába. A prioritásba integrálódik a védett illetve közösségi jelentőségű természeti értékek és területek természet-védelmi helyzetének és állapotának javítása.

3.2.1 A prioritás megvalósulásának várható hatásai

Környezeti hatások:

	Prioritás intézkedései	Várhatóan fellépő jelentős, speciális környezeti hatások	Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások csökkentésére
kapcsolódó intézkedések	1. intézkedés: Komplex, település szintű környezetvédelmi beruházások megvalósítása	– üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése	– megújuló energiaforrások használatának növelése az energiaellátásban
Egyéb ágazati OP-hoz kapcsolódó intézkedések	2. intézkedés: Komplex vízgazdálkodási program kialakítása	– a vizek mennyiségi és minőségi állapotának kedvezőtlen változása – növekvő talajerózió – üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése – az élővilág életterének visszaszorulása, megváltozása a vízgyűjtő területek növekedése miatt	– komplex meliorációs tervek készítése a talaj megóvása érdekében – a mezőgazdasági területek vízzennyezésének minimalizálása – geotermikus energia felhasználásának elősegítése – környezetvédelmi és természetvédelmi szabályok betartása
	3. intézkedés: Energiahatékonyság növelése, megújuló energiaforrások használatának ösztönzése	– üvegházhatású gázok levegőszennyezésének csökkenése – felszín alatti vize energetikai célú hasznosításának növekedése – hulladék energetikai célú hasznosítása – tájszerkezet megváltozása az alternatív energiatermelés hatására; – az élővilág életterének visszaszorulása az energianövények növekvő területigénye miatt	– energetikai, energiatermelő rendszerek korszerűsítése, megújuló energiafelhasználás ösztönzése – energiaültetvények telepítésének ösztönzése a kedvezőtlen adottságú, felhagyott mezőgazdasági területeken – K+F+I ösztönzése a megyei hulladékgazdálkodásban – környezetvédelmi és természetvédelmi szabályok betartása
	4. intézkedés: Környezetbarát mobilitás feltételeinek erősítése	– levegőtisztaság javulása	– környezettudatos mobilitás erősítése
	5. intézkedés: Megyei hulladékgazdálkodás fejlesztése	– a deponált hulladékmennyiség csökkentése – a deponált hulladékmennyiség csökkenésével a talajszennyezettség mérséklődése – a hulladékok / melléktermékek újrahasznosítása, energetikai célú hasznosítása	– korszerű hulladéktárolatlanítási technológiák bevezetése – a fennmaradó rekultivatlan területek rekultiválása – K+F+I ösztönzése a megyei hulladékgazdálkodásban – törekedni kell a hulladékképződés csökkentésére (szemléletformálás, hulladékszegény technológiák alkalmazása, az anyag termelési-fogyasztási folyamatban tartása)
	6. intézkedés: Természetvédelem és élővilág védelem	– természeti értékek fokozott védelme – az élővilág életterének növekedése	– védett területek megóvása; – természetvédelmi és természetvédelmi szabályok betartása az élővilág védelme érdekében

**SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM
TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA**

Társadalmi hatások:

	Prioritás intézkedései	Várhatóan fellépő jelentős, speciális társadalmi hatások	Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások csökkentésére
TOP-hoz kapcsolódó intézkedések	1. intézkedés: Komplex, település szintű környezetvédelmi beruházások megvalósítása	– a települések ár és belvíz veszélyeztetettség csökkenése – környezettudatosság erősödése – a családok kiadásainak csökkenése	– árvízvédelem korszerűsítése – környezettudatosságot erősítő demonstrációs programok indítása – energiatudatosság erősítése a családok körében
Egyéb ágazati OP-hoz kapcsolódó intézkedések	2. intézkedés: Komplex vízgazdálkodási program kialakítása	– a foglalkoztatás növekedése a vidéki területeken – javul a vidék népességmegtartó képesség – ár és belvíz veszélyeztetettség csökkenése, a lakosság biztonság érzetének növekedése –	– vízgazdálkodási program megvalósításánál helyi munkaerő alkalmazása – az agrárium foglalkoztatási szerepének javítása – árvízvédelem korszerűsítése –
	3. intézkedés: Energiahatékonyság növelése, megújuló energiaforrások használatának ösztönzése	– a foglalkoztatás növekedése a vidéki területeken – javul a vidék népességmegtartó képesség – energiafüggőség csökkenése – a családok kiadásainak csökkenése, szociális biztonság erősödése a vidéki területeken	– szociális foglalkoztatás ösztönzése a megújuló energiák előállításában – megújuló energiafelhasználás ösztönzése a lakosság körében
	4. intézkedés: Környezetbarát mobilitás feltételeinek erősítése	– a lakosság egészségi állapotának javulása – rekreációs feltételek javulása	– környezettudatos mobilitás ösztönzése – szükséges infrastruktúrák kialakítása – környezettudatosság elősegítése
	5. intézkedés: Megyei hulladékgazdálkodás fejlesztése	– szelektív hulladékgyűjtésre való hajlandóság növekedése	– környezettudatosság elősegítése
	6. intézkedés: Természetvédelem és élővilág védelem	– természeti értékek, természetvédelmi területek felértékelődése – rekreációs feltételek javulása	– természeti értékek megismertetése, értékük tudatosítása

Gazdasági hatások:

	Prioritás intézkedései	Várhatóan fellépő jelentős, speciális gazdasági hatások	Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások csökkentésére
TOP-hoz kapcsolódó intézkedések	1. intézkedés: Komplex, település szintű környezetvédelmi beruházások megvalósítása	– települési energiahatékonyság javulása – műszaki, környezeti infrastruktúra korszerűsödése	– települési önkormányzatok környezettudatosságának javítása
Egyéb ágazati OP-hoz kapcsolódó intézkedések	2. intézkedés: Komplex vízgazdálkodási program kialakítása	– vidéki térségek gazdaságilag felértékelődnek, versenyképességük javul – természeti erőforrások, elsősorban a felszín alatti vizek gazdasági hasznosulása – olcsó és stabil öntözővíz biztosítás a mezőgazdaság számára, a mezőgazdaság jövedelemtermelő képességének javulása	– geotermikus energiafelhasználás ösztönzése – öntözési rendszerek korszerűsítése
	3. intézkedés: Energiahatékonyság növelése, megújuló energiaforrások használatának ösztönzése	– vidéki térségek gazdaságilag felértékelődnek, versenyképességük javul – természeti erőforrások megújuló energetikai célú hasznosítása – az ipari termelés olcsóbbá válik – környezetipar gazdasági szerepének erősödése – energiafüggőség csökkenése	– energiaültetvények telepítésének ösztönzése hátrányos helyzetű térségekben – közösségi célú megújuló energiatermelés feltételeinek megteremtése – megújuló energiafelhasználások felhasználásának ösztönzése az üzleti infrastruktúrafejlesztéseknél
	4. intézkedés: Környezetbarát mobilitás feltételeinek erősítése	– aktív turizmus szerepének növekedése – közlekedési infrastruktúra korszerűsödése	– kerékpárutak létesítése turisztikai céllal
	5. intézkedés: Megyei hulladékgazdálkodás fejlesztése	– környezetipar gazdasági szerepének erősödése	– hulladékgazdálkodás profittermelésének javítása
	6. intézkedés: Természetvédelem és élővilág védelem	– erdős területek növekedése – ökoturizmus erősödése	– természetvédelmi területek turisztikai promóciója

3.2.2 *Hatások értékelése, amennyiben a tervezett prioritás nem valósul meg*

Környezeti szempontból a cél elmaradása esetén a klímaváltozás hatásai tovább rontják a levegő minőségét, a talajerózió fokozódik. A káros anyag kibocsátás korlátozásának elmaradása, a szén-dioxid kibocsátás növekedése a környezet és az élővilág pusztulásához vezet. A korszerű hulladékgyűjtés nélkül a deponált hulladék mennyisége folyamatosan nő, az elhelyezés problémái pedig egyre sürgetőbbek lesznek.

Társadalmi szempontból a cél elmaradásával a térségben élők életminősége nem javul, esetleges csökkenésre is számítani lehet. Az elmaradó épületenergetikai fejlesztéseknek köszönhetően nem csökken a lakótelepeken a lakóépületek fenntartási költsége. A környezettudatosság lassabban integrálódik a társadalmi értékrendbe, a települések önfenntartó képessége és az önfenntartás iránti hajlama nem erősödik. A környezeti infrastruktúra fejlesztésére szánt források volumene alacsony marad, amely hátráltatja a lakosság életminőségének javulását.

A gazdasági cél elmaradása esetén a megye természeti erőforrásaira a klímaváltozás negatív hatással lesz, nem lesznek megelőző tevékenységek. A mezőgazdaság ágazatában elmaradnak a fejlesztések, így továbbra is a bizonytalan időjárástól függő termelés lesz jellemző. A rurális térségek megerősödésének esélyei csökkennek. Az alternatív energetika terén sem történik változás, továbbra is kiszolgáltatott marad a térség energetikai tekintetben, fennmarad a megye energiatülségessége. Az új technológiák, megújuló energiaforrások nem kerülnek alkalmazásra, a gazdaság kedvezőtlen környezeti hatásai nem redukálódnak. A környezeti és természeti értékek megőrzésére nem kerül kellő hangsúly.

3.3 3. prioritás: Komplex megyei menedzsment és marketing tevékenység megvalósítása

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye fejlesztésében kiemelt cél biztosítani a különböző megyei szereplők fejlesztési tevékenységének proaktív összehangolását, koordinációját, ennek érdekében meg kell teremteni azokat a szervezeti feltételeket, amelyek a megye fejlesztését hatékony menedzsment és marketing kompetenciákkal segítik. A prioritás első intézkedése a meglévő infrastrukturális kapacitásokra épülő megyei gazdaságfejlesztési és befekedés-ösztönzési szervezeti háttérkapacitások megteremtését célozza, valamint egy aktív befektetés-ösztönzési tevékenység támogatását. A prioritás második intézkedése a megyei idegenforgalom szervezetfejlesztését, a turisztikai marketingtevékenység támogatását és tematikus termékcsomagok fejlesztését támogatja a keresletnövelés indukálása érdekében. A prioritás harmadik fejlesztési intézkedése a közösségfejlesztést, identitás erősítést és a célozza, de lényeges intézkedési terület a társadalmi szemléletformálás erősítése is. Továbbá kiemelt intézkedési területek közé tartozik a vállalkozásfejlesztés, a vállalkozói kultúra fejlesztése és a vállalkozói együttműködések gerjesztése, erősítése a kiemelt gazdasági ágazatokban. A prioritás fókuszterületébe taroznak az interregionális és határmenti kapcsolatainak erősítése.

3.3.1 A prioritás megvalósulásának várható hatásai

Környezeti hatások:

	Prioritás intézkedései	Várhatóan fellépő jelentős, speciális környezeti hatások	Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások csökkentésére
TOP-hoz kapcsolódó intézkedések	1. intézkedés: Aktív megyei befektetés-ösztönzés	- káros környezeti hatások erősödése az ipari termelésnövekedésből eredően (talajterhelés, légszennyezettség növekedés) - a funkcióvesztett műemlékállomány és barnamezős területek hasznosulása, revitalizációja	- környezettudatosság erősítés az agrárvállalkozók körében; - környezetbarát technológiák alkalmazása az ipartelepítés során; - célzott befektetés-ösztönzési kampányok indítása
	2. intézkedés: Összehangolt megyei turizmusfejlesztés és koordináció	- a kulturális és természeti értékek társadalmi felértékelődése, revitalizációja - devianciahatások fokozódása a turistaforgalom növekedése következtében (növekvő hulladéktermelés és levegőszennyezettség)	a fejlesztéseknél fokozott figyelmet kell fordítani a környezet megővására
	3. intézkedés: Megyei identitástudat erősítése, közösségfejlesztési programok támogatása	épített és természeti örökség védelmének erősödése	
	4. intézkedés: Vállalkozásfejlesztés		
Egyéb ágazati OP-hoz kapcsolódó intézkedések	5. intézkedés: Interregionális kapcsolatok erősítése	- közös fellépés a környezeti kihívásokkal szemben - közös fellépés vizek védelme érdekében - közös fellépés a természeti értékek megővése érdekében - közös fellépés a határon túlra kerül magyar vonatkozású műemlékek vonatkozásában	határmenti együttműködési programok indítása
	6. intézkedés: Közösségi megújulást szolgáló szemléletformálás	környezettudatosság, energiatudatosság, klímatudatosság erősödése	civil szervezetek szerepvállalásának növelése
	7. intézkedés: Vállalkozói kultúra fejlesztése	környezettudatos fejlesztések, környezetbarát technológiák alkalmazásának előtérbe kerülnek	a környezetbarát fejlesztések támogatása
	8. intézkedés: Vállalkozásfejlesztés és a gazdaság hálózatosodásának támogatása	lásd. 7. intézkedés	

Társadalmi hatások:

	Prioritás intézkedései	Várhatóan fellépő jelentős, speciális társadalmi hatások	Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások csökkentésére
TOP-hoz kapcsolódó intézkedések	1. intézkedés: Aktív megyei befektetés-ösztönzés	- városi népesség számának növekedése - foglalkoztatottak számának növekedése - rekreációs feltételek bővülése - életszínvonal és életminőség javulása	a helyi munkaerő foglalkoztatásának támogatása

**SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYEI TERÜLTFEJLESZTÉSI PROGRAM
TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA**

	2. intézkedés: Összehangolt megyei turizmusfejlesztés és koordináció	– a turizmus fejlődése maga után vonja a közbiztonság megerősítését a frekvenciát idegenforgalmi csomópontokban; – identitástudat erősödése – társadalmi devianciáhatások erősödése – szabadidős, rekreációs feltételek javulása; – a foglalkoztatottak számának növekedése a turizmusban	– turisztikai fejlesztések esetében a közbiztonságot erősítő tevékenységek támogatása; – devianciáhatások mérséklése a turizmusfejlesztés során
	3. intézkedés: Megyei identitástudat erősítése, közösségfejlesztési programok támogatása	– elvándorlás mérséklődése – közösségi kohézió erősödése – közösségi elégedettség javulása	– civil szervezetek társadalmi szerepvállalásának erősítése
	4. intézkedés: Vállalkozásfejlesztés	– a vállalatok társadalmi felelősségvállalásának erősödése	
	5. intézkedés: Interregionális kapcsolatok erősítése	– határmenti területek népesség kibocsátása csökken – a foglalkoztatási szint javulása a határmenti térségekben – a határtérség turisztikai kínálatának növekedése – a határtérségben az életminőség javulása	– munkahelyteremtő beruházások támogatása a határmenti fejlesztéseknél – a helyi lakosság érdekeltté tétele a turizmus fejlesztésében
Egyéb ágazati OP-hoz kapcsolódó intézkedések	6. intézkedés: Közösségi megújulást szolgáló szemléletformálás	– a lakosság egészségi állapotának javulása – a lakosság közösségi szerepvállalásának erősödése	– prevenciós programok indítása – önkéntesség erősítése
	7. intézkedés: Vállalkozói kultúra fejlesztése	– foglalkoztatás növekedése	– önfoglalkoztatás ösztönzése
	8. intézkedés: Vállalkozásfejlesztés és a gazdaság hálózatosodásának támogatása	– a vállalatok társadalmi felelősségvállalásának erősödése – foglalkoztatás növekedése	

Gazdasági hatások:

	Prioritás intézkedései	Várhatóan fellépő jelentős, speciális gazdasági hatások	Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások csökkentésére
TOP-hoz kapcsolódó intézkedések	1. intézkedés: Aktív megyei befektetés-ösztönzés	– a decentrumok és a megyeszékhely gazdasági szerepének felértékelődése – az ipari parkokkal rendelkező települések felértékelődése – a gazdaságfejlesztésben háttérbe szoruló térségek sorvadásának felerősödése – foglalkoztatottság növekedése – ipari térszerkezet megerősödése a növekedési tengelyek mentén – turizmusból származó bevételek növekedése	– a decentrumok elérhetőségének javítása – olyan ágazatok, iparágak vonzásának támogatása, ahol nagy létszámú és tartós foglalkoztatás indukálódik
	2. intézkedés: Összehangolt megyei turizmusfejlesztés és koordináció	– a négy turisztikai nagy desztinációhoz tartozó települések idegenforgalmi szerepének felértékelődése – turizmusból származó bevételek növekedése – turisztikai kereslet növekedése – a turizmust kiszolgáló alpinfrastruktúrák fejlődése	– TDM szerveződések támogatása – termékfejlesztések összehangolása
	3. intézkedés: Megyei identitástudat erősítése, közösségfejlesztési programok támogatása	– civil szervezetek szerepének erősödése az idegenforgalomban	
	4. intézkedés: Vállalkozásfejlesztés	– önfoglalkoztatás javulása	– vállalkozóvá válás támogatása, mikrovállalkozások létrehozásának támogatása,
Egyéb ágazati OP-hoz kapcsolódó intézkedések	5. intézkedés: Interregionális kapcsolatok erősítése	– a határtérség gazdasági integritásának erősödése, az egykori centrumok és vonzáskörzeteik közötti gazdasági kapcsolatok erősödése – a határtérség idegenforgalmi szerepének felértékelődése (határmenti desztináció megjelenése) – a határöntúli magyar vonatkozású kulturális, épített örökség ismertségének és állapotának javulása	– gazdasági együttműködések ösztönzése – turisztikai termékfejlesztések és marketing akciók összehangolása – kulturális turizmus fejlesztése a határtérségben
	6. intézkedés: Közösségi megújulást	– belső fogyasztás erősödése	– tudatos vásárlói magatartás

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM
TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

szolgáltató szemléletformálás		ösztönzése
7. intézkedés: Vállalkozói kultúra fejlesztése	– megyei kkv versenyképességének javulása	
8. intézkedés: Vállalkozásfejlesztés és a gazdaság hálózatosodásának támogatása	– kiemelt megyei gazdasági ágazatok versenyképességének javulása	– klaszteresedés támogatása az élelmiszeripar, a logisztika, a gumipar, a logisztika, az idegenforgalom esetében

3.3.2 *Hatások értékelése, amennyiben a tervezett prioritás nem valósul meg*

Környezeti hatások közül kiemelendő, hogy amennyiben nem valósul meg a prioritás nem várható rövid és középtávon a megye területén az ipari termelés volumenének növekedése, az ipari parkok kibocsátása a jelenlegihez hasonló marad. Ez azt jelenti, hogy a környezetre gyakorolt negatív hatások nem erősödnek (talajterhelés, hulladék kibocsátás, légszennyezettség). A megye kulturális örökség revitalizációjának finanszírozhatósága a másik olyan terület a környezeti hatások közül, amely a tematikus cél megvalósulásának elmaradása esetén nehézségekbe ütközik.

A prioritás megvalósulásának elmaradása esetében a társadalmi hatások közül kiemelkedik, hogy folytatódik bizonyos területek és társadalmi csoportok leszakadása Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, elsősorban a külső periferiák leszakadása válik visszafordíthatatlanná, de egyre több rurális övezetben is nőnek a szociális feszültségek. A társadalom életminősége stagnál, nem bővülnek a kulturális fogyasztási lehetőségek és nem javulnak a rekreációs feltételek. Ezen scenárió esetében korlátozott eszközök állnak rendelkezésre a közösségfejlesztéshez és közvetett munkahelyteremtéshez, vagyis nehezen fog tudni gátat szabni a megye a fokozódó elvándorlásnak. A demográfiai válság bizonyos térségekben tovább mélyül.

A megye gazdasága a legnagyobb vesztese annak, amennyiben nem valósul meg a prioritás. Egyrészt tovább csökken a Szabolcs-Szatmár-Bereg megye versenyképessége és tovább erősödnek Magyarország centrumtérsegeinek elszívó hatásai. A tartós versenyelőnyök kialakulása és a komparatív előnyök kiaknázása nem válik a megyei fejlesztéspolitikában meghatározóvá, továbbra is az infrastrukturális fejlesztések élveznek kizárólagos preferenciát. A befektetések növekedésének volumene lelassul vagy stagnálni fog. Az üzleti infrastruktúra fejlesztése válik továbbra is az ipartelepítés legfontosabb eszközévé, a megyei ipari parkok kihasználtsága stagnálni fog. A megyei idegenforgalom a globalizált világban erős versenytársakkal néz szembe, amelyeknek a fejlődése tovább erősödik, ezáltal az ágazat további veszteségeket fog generálni (turista létszám csökkenése, tartózkodási idő csökkenés, foglalkoztatottak számának csökkenése, foglalkoztatottak számának csökkenése).

3.4 4. prioritás: A megye gazdasági fejlődését elősegítő oktatási és innovációs rendszer kialakítása

A prioritás a megye innovációs és oktatási háttér infrastrukturális fejlesztését célozza, amely kiterjed a közoktatásra, a szakoktatásra, a felnőttoktatásra és a felsőoktatásra egyaránt. A K+F tevékenység Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében Nyíregyházán és Újfehértón, három kutatóintézetnél koncentrálódik. A Nyíregyházi Főiskola meghatározó szerepet tölt be a megyei K+F+I tevékenységben. A prioritás első intézkedése egy önálló tudományos és szolgáltató bázis kialakítását határozza meg, ahol a K+F tevékenység és a gazdasági igények találkoznak egymással. Egy versenyképes társadalom és gazdaság megteremtése érdekében nélkülözhetetlen a megye számára a korszerű és piacorientált szak és felnőttoktatás megteremtése, valamint az élethosszig tartó tanulás feltételeinek fejlesztése. A társadalmi versenyképesség erősítése érdekében a közoktatáshoz való hozzáférés javítása és felsőoktatás minőségi fejlesztése, versenyképesebbé tétele kiemelt intézkedései a prioritásnak. Problémát jelent, hogy a főiskolai képzési irányok jelenleg igen sokrétűek, azonban a képzési kínálat kevésbé illeszkedik a megyei gazdasági és gazdaságfejlesztési igényekhez. A prioritás hatodik intézkedése a foglalkoztathatóság javítása érdekében a munkaerő piaci kulcskompetenciák és a fiatalok munkaerő piaci integrációját célozza.

3.4.1 A prioritás megvalósulásának várható hatásai

Környezeti hatások:

	Prioritás intézkedései	Várhatóan fellépő jelentős, speciális környezeti hatások	Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások csökkentésére
TOP-hoz kapcsolódó intézkedések	1. intézkedés: Önálló tudományos és szolgáltató bázis kialakítása	- termőföldek természetlágainak javulása - felszín alatti vizek energetikai célú hasznosításának fokozódása - innováció terjedése a hulladékgazdálkodásban - a fenntartható fejlődés biztosítása	- termőterületek talajtani vizsgálatának növekedése - K+F+I programok indítása a geotermikus adottságok kiaknázására - K+F+I programok indukálása a fenntartható fejlődés érdekében
	2. intézkedés: Piacorientált szak és felnőtt oktatás kialakítása, élethosszig tartó tanulás feltételeinek fejlesztése	környezettudatosság erősödése a szakképzett munkaerő körében	környezetbarát technológiákkal kapcsolatos információk átadása
Egyéb ágazati OP-hoz kapcsolódó intézkedések	3. intézkedés: Innovációs környezet fejlesztése	a vállalkozások termelésében környezetbarát technológiák, know-how-k, innovációk terjedése	tudástranszfer feltételeinek megteremtés
	4. intézkedés: Oktatáshoz való hozzáférés javítása	környezettudatosság terjedése a diákok körében	a közoktatás felelősségének erősítése a környezettudatos szemléletformálásban
	5. intézkedés: Versenyképes felsőfokú oktatás feltételeinek megteremtése	környezettudatosság terjedése a diákok körében	a közoktatás felelősségének erősítése a környezettudatos szemléletformálásban
	6. intézkedés: Foglalkoztathatóság javítása		

Társadalmi hatások:

	Prioritás intézkedései	Várhatóan fellépő jelentős, speciális társadalmi hatások	Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások csökkentésére
TOP-hoz kapcsolódó intézkedések	1. intézkedés: Önálló tudományos és szolgáltató bázis kialakítása	- magas hozzáadott értékű és keresetet biztosító munkahelyek jönnek létre - a magasan kvalifikált lakosság visszatérése a megyébe - átlagkeresetek növekedése	- kutató-fejlesztő létszám növelése - ösztöndíj programok indítása
	2. intézkedés: Piacorientált szak és felnőtt oktatás kialakítása, élethosszig tartó tanulás	- ingázási övezetek növekedése a decentrumok és a megyeszékhely körül - a szakképzett foglalkoztatottak számának	piacorientált szakképzési programok indítása

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM
TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

	feltételeinek fejlesztése	növekedése – jövedelmi viszonyok javulása – átlagkeresetek növekedése	– ösztöndíj programok indítása
Egyéb ágazati OP-hoz kapcsolódó intézkedések	3. intézkedés: Innovációs környezet fejlesztése	lásd. 1. intézkedés	
	4. intézkedés: Oktatáshoz való hozzáférés javítása	– a lakosság képezettségének javulása	– alacsonyan képzett lakosság körében az oktatáshoz való hozzáférés javítása
	5. intézkedés: Versenyképes felsőfokú oktatás feltételeinek megteremtése	lásd. 1. intézkedés	
	6. intézkedés: Foglalkoztathatóság javítása	– foglalkoztatottak számának növekedése – a szociális feszültségek csökkenése	– munkaerő piaci szempontból hátrányos helyzetű csoportok foglalkoztathatóságának javítása

Gazdasági hatások:

	Prioritás intézkedései	Várhatóan fellépő jelentős, speciális gazdasági hatások	Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások csökkentésére
TOP-hoz kapcsolódó intézkedések	1. intézkedés: Önálló tudományos és szolgáltató bázis kialakítása	– innovációs potenciállal rendelkező települések felértékelődése, integrációjuk erősödése a megye növekedési tengelyeiben – a megyei húzóágazatok versenyképességének javulása (élelmiszeripar, műanyagipar, gumipar, logisztika, idegenforgalom) – természeti erőforrások hatékonyabb kiaknázása – javul Szabolcs-Szatmár-Bereg megye versenyképessége	– a megyei húzóágazatokban az innováció terjedésének segítése – K+F programok a kiemelt gazdasági ágazatokban – K+F programok indítása a természeti erőforrások hatékonyabb kiaknázása érdekében
	2. intézkedés: Piacorientált szak és felnőtt oktatás kialakítása, élethosszig tartó tanulás feltételeinek fejlesztése	– a mezőgazdaság és az ipar szakképzett humán erőforrás ellátottsága javul – a hiányszakmák mérséklődése	– szakképzett munkaerő számának növelése a megye kiemelt gazdasági ágazataiban – hiányszakmák képzésének támogatása
Egyéb ágazati OP-hoz kapcsolódó intézkedések	3. intézkedés: Innovációs környezet fejlesztése	lásd. 1. intézkedés	
	4. intézkedés: Oktatáshoz való hozzáférés javítása		
	5. intézkedés: Versenyképes felsőfokú oktatás feltételeinek megteremtése	– a vállalkozások és az egyes iparágak szakképzett humán erőforrás ellátottsága javul – magas hozzáadott értéket teremtő munkahelyek létrejötte a kiemelt gazdasági ágazatokban – a megyeszékhely oktatási centrumpozíciójának erősödése	– Nyíregyházi Főiskola marketingkommunikációjának javítása – a főiskola népszerűsítésének integrálása a megyemarketing programba
	6. intézkedés: Foglalkoztathatóság javítása	– a hátrányos helyzetű térségekben a foglalkoztathatóság javul – a hátrányos helyzetű térségek versenyképessége javul	– foglalkoztathatóság javítása a hátrányos helyzetű térségekben

3.4.2 Hatások értékelése, amennyiben a tervezett prioritás nem valósul meg

A környezeti hatások terén amennyiben a prioritás nem valósul meg, lényegében a jelenlegi trendek folytatódnak. Közvetlen hatást a környezetre egyedül a K+F és a technológiai innovációk elmaradása jelent, amelyek környezetbarát technológiák elterjedésének mérséklését idézik elő.

A társadalmi hatások vonatkozásában a tudásalapú társadalom kihívásaira szükséges felhívni a figyelmet. A tudásalapú gazdaság valójában információs társadalom, olyan társadalmi fejlődési korszak, amely az új technológiák, azon belül elsősorban az információs és kommunikációs technológiák széles körű elterjedésén és hasznosításán alapul. A prioritás megvalósulásának elmaradása esetén a térség társadalmi szerkezetváltásának

folyamata lelassul, illetve a megyei humánerőforrás versenyképessége romlik. Amennyiben a prioritás nem valósul meg, akkor tovább növekszik a fiatalok más egyetemvárosba, felsőoktatási intézménybe történő elvándorlása. Ugyanis helyben nem kapják meg azt a színvonalú oktatást, amely megkönnyíti az elhelyezkedésüket a jövőben. A fejlesztés elmaradása ugyancsak hatással van a foglalkoztatottságra, mivel az alulképzett munkaerő nehezebben talál munkát, ezáltal nő a munkanélküliség és csökken a foglalkoztatottak aránya. A prioritás meghiúsulásával komoly gazdasági kockázatokra kell számítani ugyanis az innovációs tényezők kiépülésének az esélyei csökkennek, vagy időben nagyon elhúzódnak, amely tovább generálja a tartós leszakadását a térségnek. További kockázatot jelent a megye kiemelt gazdasági ágazatainak versenyképességének csökkenése.

3.5 5. prioritás: A megyeszékhely komplex, integrált fejlesztése

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye városhálózata meglehetősen kiegyensúlyozatlan: egyetlen nagyvárosa (100.000 főt meghaladó lakosságszámmal) a megyeszékhely, Nyíregyháza – a funkciógazdag középvárosok pedig teljes egészében hiányoznak. A megye fejlesztésének – különösen a versenyképes gazdaság fejlesztésének – a motorja ugyanakkor csak egy – meghatározó centrumtelepülés köré szerveződő – funkciógazdag és erős városhálózat lehet. Nyíregyháza az elmúlt évtizedekben dinamikus fejlődésen ment keresztül, így a térségébe tartozó településekkel együttműködve alkalmassá válhat ennek a funkciónak a betöltésére, és jelentős szerepet játszhat a megye dinamizálásában. Nyíregyháza fejlődésének kulcskérdése a város gazdaságának fejlesztése. A munkanélküliek aránya más megyei jogú városokhoz és az országos átlaghoz viszonyítva is magas. Jelenleg a vállalkozások letelepítéséhez szükséges infrastrukturális feltételek nem elégségesek. A gazdasági fejlődés egyik területe a megyeszékhely turisztikai szerepének erősítése, aminek megvalósulásához az infrastrukturális feltételek biztosítása, valamint az országos szintű turisztikai termékfejlesztés szükséges. A gazdasági fejlődés mellett a megyeszékhely komplex fejlesztésének eleme a város közlekedési infrastruktúrájának javítása, mind az elérhetőség, mind a városi környezetbarát közlekedés feltételeinek biztosítása területén. Továbbá elengedhetetlen a megyeszékhely népességmegtartó erejének növeléséhez a megfelelő lakhatási feltételek, valamint a vonzó települési környezet kialakításának biztosítása is.

3.5.1 A prioritás megvalósulásának várható hatásai

Környezeti hatások:

	Prioritás intézkedései	Várhatóan fellépő jelentős, speciális környezeti hatások	Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások csökkentésére
TOP-hoz kapcsolódó intézkedések	1. intézkedés: A megyeszékhely gazdaságának foglalkoztatás orientált fejlesztése	– új ipari jellegű vállalatok letelepedésével nő a környezet szennyeződésének (talaj, víz, levegő, zaj) kockázata	– környezetkímélő technológiai eljárások alkalmazásának ösztönzése – barnamezős beruházások ösztönzése – magas zajterheléssel járó tevékenységek elkülönítése
	2. intézkedés: A közlekedési hálózat fejlesztése	– a fejlesztések következtében a megyeszékhely bel- és külterületén egyaránt megnő a zajterhelés – a személygépkocsis forgalom növekedésével a város légszennyezettsége növekszik – a környezetbarát közlekedésmódok fejlesztése hozzájárul a légszennyezettség csökkentéséhez	– környezetbarát közlekedési módok alkalmazása
	3. intézkedés: A megyeszékhely turisztikai fejlesztése	– a turisztikai fejlesztések által generált forgalom hatására növekednek a környezetet érő szennyeződések (levegő, víz, hulladékgazdálkodás, táj)	– idő és térbeli korlátozások bevezetése az érzékeny természeti területeken
	4. intézkedés: Önkormányzati tulajdonú épületek infrastrukturális fejlesztése	– a középületek energetikai korszerűsítése hozzájárul a város levegőminőségének javulásához	– városi épületállomány energetikai hatékonyságának előzetes felmérése javasolt – energiahatékonysági intézkedések ösztönzése – alternatív energiaforrások használatának ösztönzése
	5. intézkedés: Városrehabilitáció, közterületek fejlesztése	– a városrehabilitációs programok keretében a város tisztább, élhetőbb lesz, a városkép rendezettebbé válik	– barnamezős területek fejlesztésének támogatása
	6. intézkedés: Bokortanyák fejlesztése	– a Bokortanyák mezőgazdasági, valamint turisztikai fejlesztése a térségben kismértékű környezetterheléssel járhat	– helyi márkák kialakítása – helyi fogyasztás ösztönzése
Egyéb ágazati OP-hoz kapcsolódó intézkedések	7. intézkedés: Foglalkoztatás ösztönzés, üzleti infrastruktúra fejlesztés	lásd 1. intézkedés	
	8. intézkedés: Integrált városi közlekedés fejlesztése	lásd 2. intézkedés	
	9. intézkedés: Kulturális és természeti örökségek turisztikai hasznosítása	lásd 3. intézkedés	
	10. intézkedés: Kommunális infrastruktúra fejlesztése és	– a környezetvédelmi beruházásokkal csökken a város ökológiai lábnyoma	– megújuló energiaforrások használatának ösztönzése

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM
TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

	energetikai fejlesztések		– csapadékvíz újrahasznosítása
	11. intézkedés: Bokortanyák mezőgazdasági fejlesztése	<i>lásd 6. intézkedés</i>	

Társadalmi hatások:

	Prioritás intézkedései	Várhatóan fellépő jelentős, speciális társadalmi hatások	Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások csökkentésére
TOP-hoz kapcsolódó intézkedések	1. intézkedés: A megyeszékhely gazdaságának foglalkoztatás orientált fejlesztése	– a megvalósuló beruházások hozzájárulnak a térség foglalkoztatottságának a növeléséhez – a K+F tevékenységekhez kapcsolódó fejlesztések ösztönzően hatnak a magas képesséssel rendelkező szakemberek térségben tartásához – a szociális alapszolgáltatások fejlesztéséhez kapcsolódva javul a nők foglalkoztatottsági helyzete	– fiatal munkavállalók és magas képzésű szakemberek letelepedésének ösztönzése
	2. intézkedés: A közlekedési hálózat fejlesztése	– a közlekedési feltételek javulásával a megyeszékhely és a környező települések közötti mobilitás fokozódik	– térségi tömegközlekedés környezetbarát fejlesztése – hivatásforgalmú kerékpárút hálózat kialakítása a megyeszékhely vonzáskörzetében
	3. intézkedés: A megyeszékhely turisztikai fejlesztése	– rekreációs feltételek javulásával a település életminősége javul	– lakosság fejlesztési igényeinek felmérése
	4. intézkedés: Önkormányzati tulajdonú épületek infrastrukturális fejlesztése	– épületek fenntartási költségeinek csökkenése	– városi épületállomány energetikai állapotának felmérése
	5. intézkedés: Városrehabilitáció, közterületek fejlesztése	– társadalom biztonságérzetének javulása – életminőség javulása az érintett településrészen	– a lakosság bevonása a városrehabilitációs programokba
	6. intézkedés: Bokortanyák fejlesztése	– a fejlesztések hozzájárulnak a tanyák népesség megtartó képességének növekedéséhez	– Bokortanyák lakossági igényeinek felmérése
Egyéb ágazati OP-hoz kapcsolódó intézkedések	7. intézkedés: Foglalkoztatás ösztönzés, üzleti infrastruktúra fejlesztés	<i>lásd 1. intézkedés</i>	
	8. intézkedés: Integrált városi közlekedés fejlesztése	<i>lásd 2. intézkedés</i>	
	9. intézkedés: Kulturális és természeti örökségek turisztikai hasznosítása	<i>lásd 3. intézkedés</i>	
	10. intézkedés: Kommunális infrastruktúra fejlesztése és energetikai fejlesztések	– a környezetvédelmi beruházások hozzájárulnak a település életminőségének növeléséhez	– megújuló energiaforrások használatának támogatása
	11. intézkedés: Bokortanyák mezőgazdasági fejlesztése	<i>lásd 6. intézkedés</i>	

Gazdasági hatások:

	Prioritás intézkedései	Várhatóan fellépő jelentős, speciális gazdasági hatások	Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások csökkentésére
TOP-hoz kapcsolódó intézkedések	1. intézkedés: A megyeszékhely gazdaságának foglalkoztatás orientált fejlesztése	– a megvalósuló beruházások hozzájárulnak a megyeszékhely gazdasági szerepének növekedéséhez – a megyeszékhely növekvő munkaerőigénye a környező településeket alvó településekké változtatja	– településszerkezet megőrzésére törekedni kell, a külterületi részek további beépítéseit el kell kerülni
	2. intézkedés: A közlekedési hálózat fejlesztése	– a fejlesztések megvalósulásával a megyeszékhely közlekedési infrastruktúrája korszerűbbé válik	– környezetbarát közlekedés fejlesztésének támogatása
	3. intézkedés: A megyeszékhely turisztikai fejlesztése	– a beruházások megvalósulásával a turizmus a város gazdaságában egyre nagyobb szerepet tölt be	– városi turisztikai marketing fejlesztése
	4. intézkedés: Önkormányzati tulajdonú épületek infrastrukturális fejlesztése	– épületek fenntartási költségeinek csökkenése	– városi épületállomány energetikai állapotának felmérése
	5. intézkedés: Városrehabilitáció, közterületek fejlesztése	<i>nem releváns</i>	

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM
TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

Egyéb ágazati OP-hoz kapcsolódó intézkedések	6. intézkedés: Bokortanyák fejlesztése	– a beruházások növelik a térség eltartó képességét	– helyi piacok fejlesztése, helyi márkák kialakítása
	7. intézkedés: Foglalkoztatás ösztönzés, üzleti infrastruktúra fejlesztés	lásd 1. intézkedés	
	8. intézkedés: Integrált városi közlekedés fejlesztése	– a regionális elérhetőség (közút, vasút) fejlesztésével a város logisztikai szerepköre erősödik	– város logisztikai területeinek fejlesztése
	9. intézkedés: Kulturális és természeti örökségek turisztikai hasznosítása	lásd 3. intézkedés	
	10. intézkedés: Kommunális infrastruktúra fejlesztése és energetikai fejlesztések	– épületek fenntartási költségeinek csökkenése	– városi épületállomány energetikai állapotának felmérése
	11. intézkedés: Bokortanyák mezőgazdasági fejlesztése	lásd 6. intézkedés	

3.5.2 *Hatások értékelése, amennyiben a tervezett prioritás nem valósul meg*

A megyeszékhely komplex, integrált fejlesztését célzó beavatkozások elmaradása esetén a település környezeti állapota nem fog jelentős mértékben változni. A gazdaság kisebb ütemű fejlődésével a káros anyagok kibocsátása jelentős mértékben nem növekszik, ugyanakkor elmarad az épületállomány energetikai korszerűsítéséből, valamint a közlekedés környezettudatos fejlesztéséből realizálható légszennyező anyag csökkenés is. A városrehabilitációs programok elmaradása egyes településrészek további szegregációját eredményezik, amely a városkép romlásához vezet. Társadalmi és gazdasági szempontból a megyeszékhely ugyan megtartja a vezető szerepét a megyében (gazdasági mutatók, közszolgáltatások), azonban a megyeszékhelyről történő elvándorlás tovább erősödik az ország fejlettebb területei felé. A munkanélküliség tovább növekszik, a lakosság szociális és egészségi állapota, valamint biztonságérzete fokozatosan romlik

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYEI TERÜLTFEJLESZTÉSI PROGRAM
TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

3.6 6. prioritás: A megye versenyképes decentrumainak fejlesztése

A megye településhálózata kiegyensúlyozatlan. Nyíregyháza mellett Nyírbátor, Mátészalka és Kisvárda-Záhony funkcióhiányoz térségközpontok. A térség versenyképességének javulása érdekében a megyeszékhely komplex fejlesztése mellett tehát szükséges a térség decentrumaiban a települések egyedi adottságaihoz igazodó, komplex beavatkozásokat megvalósítani. A beavatkozások területei a gazdaságfejlesztés, amelynek alapját a városok gazdaságának húzóágazatai adják, a közszolgáltatások bővítése, a rekreációs lehetőségek és a lakhatási feltételek javítása, továbbá az érintett térségek kényelmes és gyors megközelíthetőségének biztosítása.

3.6.1 A prioritás megvalósulásának várható hatásai

Környezeti hatások:

	Prioritás intézkedései	Várhatóan fellépő jelentős, speciális környezeti hatások	Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások csökkentésére
TOP-hoz kapcsolódó intézkedések	1. intézkedés: Vállalkozói környezet infrastruktúráis beruházásokkal és a szolgáltatások színvonalának növelésével	- új beépítések csökkentik a termőföld mennyiségét - környezetszennyező technológiák káros hatással vannak a térség levegő-, valamint vízminőségére - technológiák korszerűsítése által csökkenő környezetszennyezés	- előnyben kell részesíteni a barnamezős beruházások megvalósulását - a technológiai fejlesztések során támogatni kell a környezetkímélő eljárások bevezetését
	2. intézkedés: A decentrumok elérhetőségének javítása	- új közlekedési infrastruktúráis elemek kiépítése által növekvő talaj és légszennyezés - területek fregmentáltsága növekszik - vasúti fejlesztések, valamint környezetbarát járművekkel megvalósuló helyközi autóbusszos közlekedés megvalósulásával csökkenő légszennyezettség - autós közlekedés csökkenése által javuló levegőminőség	a közlekedésfejlesztés során előnyben kell részesíteni a környezetbarát közlekedési módok alkalmazását
	3. intézkedés: Térségi szintű turizmusfejlesztés	- Természetvédelmi területek sérülékenységeinek fokozódása a növekvő látogatottság hatására - Közlekedési forgalom növekedés által előidézett légszennyezettség	- a beruházások megvalósítása során a védett épített és kulturális örökségi értékek megőrzésére kiemelt figyelmet szükséges fordítani - a természeti értékek megőrzése során területi, valamint időbeli korlátozásokat szükséges fogyanatosítani az élővilág háborítatlanságának biztosítása érdekében
	4. intézkedés: Települési környezet integrált fejlesztését célzó beruházások megvalósítása	Energetikai beruházások megvalósulása által elért CO2 kibocsátás csökkenés	megújuló energiaforrások használatának ösztönzése
Egyéb ágazati OP-hoz kapcsolódó intézkedések	5. intézkedés: A gazdasági bázis, a gazdasági centrum funkció megerősítése elsődlegesen a már jelenlévő versenyképes húzóágazatokra támaszkodva	lásd 1. intézkedés	
	6. intézkedés: A decentrumok turisztikai centumpozícióinak erősítése	lásd 3. intézkedés	

Társadalmi hatások:

	Prioritás intézkedései	Várhatóan fellépő jelentős, speciális társadalmi hatások	Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások csökkentésére
TOP-hoz kapcsolódó intézkedések	1. intézkedés: Vállalkozói környezet fejlesztése infrastruktúráis beruházásokkal és a szolgáltatások színvonalának növelésével	- meglévő munkahelyek megtartásával, új munkahelyek létesítésével emelkedik a foglalkoztatási szint - javul a települések népességmegtartó ereje	kedvezmények, támogatások fiatal képzett munkavállalók számára

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM
TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

Egyéb ágazati OP-hoz kapcsolódó intézkedések	2. intézkedés: A decentrumok elérhetőségének javítása	– a közlekedési feltételek javulásával fokozódik a társadalmi mobilitás	– utasbarát tájékoztatási rendszerek kialakítása – a szolgáltatások kiszámíthatóságának javítása
	3. intézkedés: Térségi szintű turizmusfejlesztés	– a rekreációs feltételek javulásával a települések szolgáltatásai bővülnek – a beruházások hatására növekszik a foglalkoztatottság	– települések rekreációs igényeinek felmérése
	4. intézkedés: Települési környezet integrált fejlesztését célzó beruházások megvalósítása	– társadalom biztonságérzetének javulása – életminőség javulása az érintett településrészekben	– a lakosság bevonása a városrehabilitációs programokba
	5. intézkedés: A gazdasági bázis, a gazdasági centrum funkció megerősítése elsődlegesen a már jelenlévő versenyképes húzóágazatokra támaszkodva	lásd 1. intézkedés	
	6. intézkedés: A decentrumok turisztikai centrumpozícióinak erősítése	lásd 3. intézkedés	

Gazdasági hatások:

	Prioritás intézkedései	Várhatóan fellépő jelentős, speciális gazdasági hatások	Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások csökkentésére
TOP-hoz kapcsolódó intézkedések	1. intézkedés: Vállalkozói környezet fejlesztése infrastrukturális beruházásokkal és a szolgáltatások színvonalának növelésével	– létrejövő új munkahelyek hatására a környező térségek eltartó és versenyképessége javul	– településszerkezet megőrzésére törekedni kell, a külterületi részek további beépítéseit el kell kerülni
	2. intézkedés: A decentrumok elérhetőségének javítása	– a fejlesztések megvalósulásával az érintett települések közlekedési infrastruktúrája korszerűbbé válik – a települések elérhetősége javul, a kereskedelem versenyképesebbé válik	– környezetbarát közlekedés fejlesztésének támogatása – a decentrumok logisztikai szerepének erősítése
	3. intézkedés: Térségi szintű turizmusfejlesztés	– a beruházások megvalósulásával a turizmus a decentrumok gazdaságában egyre nagyobb szerepet töltenek be	– összehangolt térségi turisztikai marketingtevékenység folytatása
	4. intézkedés: Települési környezet integrált fejlesztését célzó beruházások megvalósítása	nem releváns	
Egyéb ágazati OP-hoz kapcsolódó intézkedések	5. intézkedés: A gazdasági bázis, a gazdasági centrum funkció megerősítése elsődlegesen a már jelenlévő versenyképes húzóágazatokra támaszkodva	lásd 1. intézkedés	
	6. intézkedés: A decentrumok turisztikai centrumpozícióinak erősítése	lásd 3. intézkedés	

3.6.2 Hatások értékelése, amennyiben a tervezett prioritás nem valósul meg

A prioritásban megfogalmazott beavatkozások elmaradása esetén a megye településhálózata továbbra is kiegyensúlyozatlan marad. Nyíregyháza és a decentrumok között tovább nő a lakosság életminőségében megnyilvánuló különbség. A környezeti állapot nem romlik a településeken, az elmaradó ipari fejlesztések esetleges kedvezőtlen hatása nem érvényesül. A munkanélküliség a településeken továbbra is jelentős társadalmi problémaként jelenik meg.

3.7 7. prioritás: A megye járásközpontjainak és kisvárosainak funkcióbővítő fejlesztése

Magyarország közigazgatása 2013. január 1-től átszerveződött. Az új közigazgatási rendszerben a járásközpontok a meglévő városi funkcióik mellett többlet feladatokat kaptak. A megyei járásközpontokban a közszolgálati funkciók jelenleg még nem teljes körűek. A kormányablakok kialakításával ez a probléma várhatóan megoldódik. Nagyobb problémát jelent a területen a közszolgáltatások (közigazgatás, egészségügy, oktatás, kulturális intézmények) elérhetőségének a biztosítása, valamint a szolgáltatások színvonalának emelése. Az érintett térségek eltartó képessége szempontjából a településeken a közszolgáltatások funkciómegerősítő és funkcióbővítő fejlesztésének megvalósulása mellett a helyi gazdaságfejlesztés támogatása szükséges, valamint fontos a térségközpontok megközelíthetőségének biztosítása is.

3.7.1 A prioritás megvalósulásának várható hatásai

Környezeti hatások:

	Prioritás intézkedései	Várhatóan fellépő jelentős, speciális környezeti hatások	Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások csökkentésére
TOP-hoz kapcsolódó intézkedések	1. intézkedés: Érintett települések lakossági közszolgáltatásainak bővítése és minőségi fejlesztése	– CO ₂ kibocsátás csökkenése az intézmények energetikai korszerűsítése által	– megújuló energiaforrások használatának ösztönzése
	2. intézkedés: Helyi gazdaság fejlesztése	– a környezeti terhelés kismértékű növekedése a megvalósuló kisléptékű ipari fejlesztések hatására	– megvalósuló technológiai beruházások kiválasztása során előtérbe kell helyezni a környezetbarát eljárások alkalmazását
	3. intézkedés: A települések elérhetőségének javítása a környezetbarát közlekedés kiemelt fejlesztése által	– új közlekedési infrastrukturális elemek kiépítése által növekvő talaj és légszennyezés – területek fregmentáltsága növekszik – környezetbarát járművekkel megvalósuló helyközi autóbuzos közlekedés megvalósulásával csökkenő légszennyezettség	– a közlekedésfejlesztés során előnyben kell részesíteni a környezetbarát közlekedési módok alkalmazását
	4. intézkedés: Települési környezet integrált fejlesztését célzó beruházások megvalósítása	– környezetvédelmi beruházások hatására megvalósuló levegő- és vízminőség javulás – a városrehabilitáció során a települések élhetőbbé, vonzóbbá válnak	– megújuló energiaforrások használatának ösztönzése
Egyéb ágazati OP-hoz kapcsolódó intézkedések	5. intézkedés: A megye járásközpontjainak és kisvárosainak gazdasági megerősítése a helyi gazdaságfejlesztésre fókuszálva	lásd 2. intézkedés	
	6. intézkedés: Térségi közigazgatáshoz köthető szolgáltatások minőségi fejlesztése	nem releváns	

Társadalmi hatások:

	Prioritás intézkedései	Várhatóan fellépő jelentős, speciális társadalmi hatások	Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások csökkentésére
TOP-hoz kapcsolódó intézkedések	1. intézkedés: Érintett települések lakossági közszolgáltatásainak bővítése és minőségi fejlesztése	– a minőségi közszolgáltatások révén a lakosság egészségi és szociális állapota javul	– térségek fejlesztési igényeinek felmérése
	2. intézkedés: Helyi gazdaság fejlesztése	– meglévő munkahelyek megtartásával, új munkahelyek létesítésével a foglalkoztatási szint emelkedése	– képzési programok szervezése
	3. intézkedés: A települések elérhetőségének javítása a környezetbarát közlekedés kiemelt fejlesztése által	– a központi települések megközelíthetőségének javulásával növekszik a mobilitás, csökken a térségi központokba irányuló migráció	– utasbarát tájékoztatási rendszerek kialakítása – a szolgáltatások kiszámíthatóságának javítása
	4. intézkedés: Települési környezet integrált fejlesztését célzó beruházások megvalósítása	– érintett lakosság életminőségének javulása	– megújuló energiaforrások használatának ösztönzése térségi szintű programok keretében

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM
TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

Egyéb ágazati OP-hoz kapcsolódó intézkedések	5. intézkedés: A megye járásközpontjainak és kisvárosainak gazdasági megerősítése a helyi gazdaságfejlesztésre fókuszálva	– a szociális gazdaság fejlesztéséhez kapcsolódó társadalmi hatások: munkanélküliek, inaktívak foglalkoztatási helyzetének javítása	– szociális gazdaság fejlesztéséhez kapcsolódó képzési programok, mintaprojektek elindítása
	6. intézkedés: Térségi közigazgatáshoz köthető szolgáltatások minőségi fejlesztése	– a közigazgatási eljárások fejlesztésével a lakosság életminősége javul	– e-közigazgatás fejlesztése

Gazdasági hatások:

	Prioritás intézkedései	Várhatóan fellépő jelentős, speciális gazdasági hatások	Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások csökkentésére
TOP-hoz kapcsolódó intézkedések	1. intézkedés: Érintett települések lakossági közszolgáltatásainak bővítése és minőségi fejlesztése	<i>nem releváns</i>	
	2. intézkedés: Helyi gazdaság fejlesztése	– a helyi érdekeltségű KKV-k gazdasági szerepének növekedése által a térségben megtermelt jövedelmek helyben maradnak	– a helyi fogyasztás ösztönzése – helyi piacok fejlesztése, helyi márkák kialakítása
	3. intézkedés: A települések elérhetőségének javítása a környezetbarát közlekedés kiemelt fejlesztése által	– a fejlesztések megvalósulásával az érintett települések közlekedési infrastruktúrája korszerűbbé válik	– környezetbarát közlekedés használatának ösztönzése
	4. intézkedés: Települési környezet integrált fejlesztését célzó beruházások megvalósítása	<i>nem releváns</i>	
Egyéb ágazati OP-hoz kapcsolódó intézkedések	5. intézkedés: A megye járásközpontjainak és kisvárosainak gazdasági megerősítése a helyi gazdaságfejlesztésre fókuszálva	<i>lásd 2. intézkedés</i>	
	6. intézkedés: Térségi közigazgatáshoz köthető szolgáltatások minőségi fejlesztése	<i>nem releváns</i>	

3.7.2 *Hatások értékelése, amennyiben a tervezett prioritás nem valósul meg*

A prioritásban megfogalmazott beavatkozások elmaradása esetén a megye kisvárosaiból tovább fokozódik az elvándorlás a megyeszékhely és a decentrumok felé. A közszolgáltatások alacsony színvonala, a romló települési környezet, valamint a térségi munkahelyek hiánya e folyamatot erősítő területek. A beavatkozások elmaradása a területek folyamatos elnéptelenedéséhez vezetnek. E folyamat a későbbiekben megnyilvánulhat a tájszerkezet átalakulásában, a művelés alól kivett területek arányának növekedésében is.

3.8 8. prioritás: Élhető vidéki térségek megteremtése

A prioritás célja a vidéki térségekben a gazdasági diverzifikáció ösztönzése, az önellátás javítása, a vállalkozások és a foglalkoztatottak számának növelése, a munkahelyteremtés előmozdítása szociális gazdaságfejlesztés keretében, illetve az életminőség javítása. Ennek érdekében a prioritás nyolc területen tesz beavatkozási javaslatokat: az elzárt térségek fizikai izolációjának oldása érdekében közúti, kerékpáros és közösségi közlekedési kapcsolatok megteremtése, a lakossági közszolgáltatások fejlesztése, a közösségfejlesztés erősítése a vidéki térségekben és a turizmus fejlesztése. Az ágazati programok közül a vidék önellátásának erősítése jelenti az egyik fókuszpontot a helyi szintű élelmiszerkapacitások fejlesztésén, a fa és erdőgazdaság korszerűsítésén és a mikrovállalkozások támogatásán keresztül. Kiemelt területként jelenik meg a szociális gazdaság fejlesztése a rurális térségekben, illetve a vonzó vidéki környezet megteremtése, amely magában foglalja a települési, kulturális és természeti környezet fejlesztését és megőrzését.

3.8.1 A prioritás megvalósulásának várható hatásai

Környezeti hatások:

	Prioritás intézkedései	Várhatóan fellépő jelentős, speciális környezeti hatások	Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások csökkentésére
TOP-hoz kapcsolódó intézkedések	1. intézkedés: Elzárt térségek fizikai izolációjának oldása	- Közüthálózat fejlesztésének eredményeként zöldterület csökkenése, - közúti forgalom növekedése és a levegő minőségének romlása	- zöldfolyosók kialakítása - meglévő ökológiai folyosók és területek közötti kapcsolatok megteremtése - közlekedési útvonalak vonalvezetésének meghatározásakor a természeti területek elhelyezkedésének figyelembe vétele
	2. intézkedés: Érintett települések lakossági közszolgáltatásainak bővítése és minőségi fejlesztése	- zöldterületek és parkok rendezettségének javulása, területük növekedése - épített környezet, településképp minőségi javulása	funkcióvesztett épületek, területek hasznosításának ösztönzése
	3. intézkedés: Vidéki közösségek fejlesztése	- az épített környezet és a kulturális örökség védelmének fontossága tudatosul és felerősödik - közvetlen környezetükre odafigyelés fokozódik	tudatos szemléletformálás
	4. intézkedés: Térségi szintű turizmusfejlesztés	- a helyi természeti, táji adottságok kihasználása (vízpart, táj, épített környezet, kulturális örökség) - kulturális örökség szerepének felértékelődése - devianciahatások fokozódása a turistaforgalom növekedése következtében (növekvő hulladéktermelés és levegőszennyezettség)	- kulturális örökség revitalizációjának ösztönzése - a fejlesztéseknél fokozott figyelmet kell fordítani a környezet megővására
Egyéb ágazati OP-hoz kapcsolódó intézkedések	5. intézkedés: A turizmus komplex fejlesztése a vidéki térségekben	lásd. 4. intézkedés	
	6. intézkedés: A vidéki térségek önellátó szerepének erősítése	- termőföld adottságainak hatékony kihasználása de környezeti terhelés egyidejű növekedése (talaj-, víz-, légszennyezés) - fokozódó talajszennyezés a termelés növekedésével - hulladék mennyiségének növekedése - vizek szennyezése - tájszerkezet megváltozása a mezőgazdasági területek növekedése által	- környezetbarát technológiák alkalmazása - megújuló energiák hatékony használata - felhagyott mezőgazdasági területek hasznosítása
	7. intézkedés: Szociális gazdaság fejlesztése a rurális térségekben	- helyi erőforrások és adottságok egyre tudatosabb használata - táji és települési környezet szociális foglalkoztatási programok révén fejlődik	
	8. intézkedés: Vonzó vidéki környezet és életminőség megteremtése	természeti értékek és kulturális értékek védelme erősödik	kulturális örökség revitalizációjának ösztönzése

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM
TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

Társadalmi hatások:

	Prioritás intézkedései	Várhatóan fellépő jelentős, speciális társadalmi hatások	Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások csökkentésére
TOP-hoz kapcsolódó intézkedések	1. intézkedés: Elzárt térségek fizikai izolációjának oldása	– kisebb falvak lakói sűrűbben utaznak a centrum irányába, ingázás fokozódása – a közutak fejlesztésével és a hálózat kiterjesztésével a műszaki infrastruktúrák igénybevétele nő – munkahelyek elérhetősége javul	– tömegközlekedés javítása, fontosságának tudatosítása – kerékpáros közlekedési módok népszerűsítése – a közutak minőségének folyamatos szinten tartása (karbantartás)
	2. intézkedés: Érintett települések lakossági közszolgáltatásainak bővítése és minőségi fejlesztése	– javul a vidéki térségek megtartó képessége – a lakosság életminőségének növekedése – az emberi méltóságnak megfelelő alapvető életkörülmények megteremtésének lehetősége növekszik – lakossági elégedettség javulása – népesség életminősége, egészségi és szociális állapota javul	– hatékony közszolgáltatás szervezés
	3. intézkedés: Vidéki közösségek fejlesztése	– közösségi kohézió erősödése – a társadalom biztonságérzete nő – területi koncentráció csökken	– civil szervezetek társadalmi szerepvállalásának erősítése
	4. intézkedés: Térségi szintű turizmusfejlesztés	– foglalkoztatás növekedése – rekreációs lehetőségek bővülése – életminőség javulása – a lakosság több lábon állásának biztosítás által a biztonságérzet növelése – a turizmus fejlődése maga után vonja a közbiztonság megerősítését a frekvenciált idegenforgalmi csomópontokban – identitástudat erősödése – társadalmi devianciahatások erősödése	– turisztikai fejlesztések esetében a közbiztonságot erősítő tevékenységek támogatása; – devianciahatások mérséklése a turizmusfejlesztés során
Egyéb ágazati OP-hoz kapcsolódó intézkedések	5. intézkedés: A turizmus komplex fejlesztése a vidéki térségekben	– foglalkoztatás növekedése – kikapcsolódási lehetőségek kiterjesztése – életminőség javulása – a lakosság több lábon állásának biztosítás által a biztonságérzet növelése	– közös cél meghatározása az egyéni érdekek figyelembe vételével – megyei imázs kialakítása – átfogó marketing megszervezése
	6. intézkedés: A vidéki térségek önellátó szerepének erősítése	– foglalkoztatás növekedése – a vidék eltartó képességének javulása	– munkaerő-igényes ágazatok előnyben részesítése és támogatása
	7. intézkedés: Szociális gazdaság fejlesztése a rurális térségekben	– foglalkoztatottak számának növekedése – hátrányos helyzetű csoportok foglalkoztatottságának javulása – szociális feszültségek csökkenése – a hátrányos helyzetű csoportok körében az életminőség javulása	
	8. intézkedés: Vonzó vidéki környezet és életminőség megteremtése	– életminőség és a lakossági elégedettség növekedése – csökken a migráció – lakosság egészségi és szociális helyzetének javulása	– lakossági igények figyelembevétele

Gazdasági hatások:

	Prioritás intézkedései	Várhatóan fellépő jelentős, speciális gazdasági hatások	Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások csökkentésére
1. ó p	1. intézkedés: Elzárt térségek	– a zsáktelepülések számának csökkenése	– a kritikus helyzetben lévő

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM
TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

	fizikai izolációjának oldása	– a térség eltartó képessége és versenyképessége nő – az infrastruktúra folyamatos fejlődése – ingázási övezetek erősödése – az ipari munkahelyek elérhetősége javul	periférikus, zsáktelepülések elérhetőségének javítása – közösségi közlekedés megszervezése a vállalkozások bevonásával
	2. intézkedés: Érintett települések lakossági közszolgáltatásainak bővítése és minőségi fejlesztése	– a kiépített közüzemi hálózat térszerkezetének változása – műszaki infrastruktúrák fejlődése – az idegenforgalom jelentőségének növekedése	
	3. intézkedés: Vidéki közösségek fejlesztése	– a rurális térségek társadalmi versenyképességének javulása	– a hátrányos helyzetű térségek célzott társadalmi felzárkóztatásának ösztönzése
	4. intézkedés: Térségi szintű turizmusfejlesztés	– a négy turisztikai nagy desztináció területén a települések közötti integráció erősödése – természeti adottságok, a kulturális és épített örökség és erőforrások hatékonyabb kihasználása – a rurális térségekben a turisztikai kereslet fellendülése – vállalkozások számának növekedése – a turizusból származó jövedelmek növekedése – Térség eltartó képessége és versenyképessége nő	– helyi TDM szervezetek létrehozása – települések közötti hálózatosodás ösztönzése
	5. intézkedés: A turizmus komplex fejlesztése a vidéki térségekben	lásd 5. intézkedés	
Egyéb ágazati OP-hoz kapcsolódó intézkedések	6. intézkedés: A vidéki térségek önellátó szerepének erősítése	– természeti erőforrások hatékony felhasználása – feldolgozóipar fejlődése a rurális térségekben – mezőgazdasági termékek iránti kereslet növekedése, mezőgazdaság versenyképességének erősödése – erdőgazdaság gazdasági és foglalkoztatási szerepének növekedése – a vidék verseny és eltartó képességének javulása	– tudatos vásárlói magatartás ösztönzése
	7. intézkedés: Szociális gazdaság fejlesztése a rurális térségekben	– szociális gazdaság szerepének növekedése az erdőgazdálkodás, mezőgazdaság területén – a helyi vállalkozókkal szemben konkurenciaként is megjelennek az olcsó szociális gazdaság	– a kkv szektort segítse a szociális gazdaság, ne versenytársává váljon
	8. intézkedés: Vonzó vidéki környezet és életminőség megteremtése	– természeti erőforrások tudatos használata – az idegenforgalom jelentőségének növekedése – a települési infrastruktúra fejlődése, különösen az infokommunikációs infrastruktúra	– magántőke mobilizálása a vidéki települése megújulásában

3.8.2 *Hatások értékelése, amennyiben a tervezett prioritás nem valósul meg*

Környezeti szempontból a prioritás elmaradása esetén a jelenlegi folyamatok tovább erősödnek (területek művelés alól kivonása, táji diverzitás csökkenése). A térségekben ezeket a folyamatokat többnyire a kedvezőtlen társadalmi és gazdasági tényezők generálják (elnéptelenedés, munkanélküliség növekedése). Tehát a térség társadalmi és gazdasági helyzetének romlásával a környezeti állapot is egyre kedvezőtlenebb irányba fog eltolódni. Társadalmi szempontból a prioritás megvalósításának elmaradása a térség lakosságának végleges marginalizációját eredményezheti. A komplex, integrált gazdaságfejlesztési programok hiányában a foglalkoztatottság mértéke várhatóan csökken. Az elmaradó szociális gazdaságfejlesztő programok hiányában a munkanélküliek aránya emelkedik, a mélyszegénységben élők száma rohamosan növekedni fog. A társadalom előregedése, egészségi állapotának romlása egyre intenzívebb lesz. A társadalom biztonságérzete egyre inkább csökken, a térségekben felmerülő társadalmi konfliktusok növekednek. Gazdasági szempontból a prioritás megvalósításának elmaradása a térség eltartó képességét kedvezőtlenül érinti. A vidéki térségek önellátása nem valósul meg, függősége tovább erősödik, a területek gazdasági potenciáljai kihasználatlanok maradnak.

3.9 9. prioritás: A külső perifériák felzárkóztatása

A Szatmár-Beregi térség hátrányos helyzetű, fokozatosan leszakadó térség, mely részben a vonzásközpontok határon túlra kerülésével magyarázható. Szinte minden téren az ország többi részénél kedvezőtlenebb adottságokkal rendelkezik, amelyet a fokozódó elvándorlás, elöregedés, társadalmi erodálódás, a természetes és épített környezet erőteljes igénybevétele jellemez. Jellemző a nagy volumenű elvándorlás, elöregedés, ebben a térségekben csökken a legdrasztikusabban az életminőség. A munkalehetőségek beszűkülése a lakosság mindennapi megélhetését fenyegeti, mindezek mellett súlyos probléma, hogy rendkívül erőteljes a szegregálódás, a diszkriminációval veszélyeztetett roma lakosság koncentráltága. Ennek a térségnek, mint külső perifériának a felzárkóztatása csak komplex, integrált – szociális foglalkoztatási – programmal, célzott beavatkozásokkal lehetséges, így akadályozható meg a térség végleges leszakadása. A prioritás célja Szabolcs-Szatmár-Bereg megye külső perifériáinak társadalmi, gazdasági és területi leszakadásának megállítása és a külső perifériák felemelkedéséhez szükséges feltételek megteremtése. Ennek érdekében az alternatív, egyedi adottságokon, komparatív előnyökön alapuló helyi gazdaság fejlesztése, a szatmár-beregi kultúrtáj turisztikai fejlesztése és a külső perifériák visszacsatolását segítő közlekedésfejlesztések megvalósítása és a külső perifériák társadalmi leszakadásának megállítása és a közösségi kohézió erősítése, valamint a foglalkoztatási helyzet javítása jelentik a prioritás kiemelt intézkedéseit.

3.9.1 A prioritás megvalósulásának várható hatásai

Környezeti hatások:

	Prioritás intézkedései	Várhatóan fellépő jelentős, speciális környezeti hatások	Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások csökkentésére
TOP-hoz kapcsolódó intézkedések	1. intézkedés: Alternatív helyi gazdaságfejlesztés a Szatmár-beregi térségben	– a helyi gazdaságfejlesztés hatására nő a környezetterhelés mértéke – a kultúrtáj turisztikai fejlesztése hatására a természeti és épített örökség revitalizációja	– környezetbarát technológia alkalmazása – UNESCO cím megszerzése
	2. intézkedés: A Szatmár-beregi kultúrtáj turisztikai célú fejlesztése	– a kultúrtáj turisztikai fejlesztése hatására a természeti és épített örökség revitalizációja	– UNESCO cím megszerzése
	3. intézkedés: Elzárt térségek fizikai izolációjának oldása	– Közúthálózat fejlesztésének eredményeként zöldterület csökkenése, levegő minőségének romlása, környezetterhelés növekedése	– zöldfolyosók kialakítása – meglévő ökológiai folyosók és területek közötti kapcsolatok megteremtése – közlekedési útvonalak vonalvezetésének meghatározásakor a természeti területek elhelyezkedésének figyelembe vétele
	4. intézkedés: Külső perifériák közösségeinek fejlesztése	– az épített környezet és a kulturális örökség védelmének fontossága tudatosul és felerősödik közvetlen környezetükre odafigyelés fokozódik	– szemléletformáló programok indítása
Egyéb ágazati OP-hoz kapcsolódó intézkedések	5. intézkedés: Szociális gazdaság fejlesztése	– helyi erőforrások és adottságok egyre tudatosabb használata – táji és települési környezet szociális foglalkoztatási programok révén fejlődik – a szociálisprogramok hatására a tájszerkezet megváltozik	– szociális gazdaságfejlesztési programok indítása a környezeti állapot javítása érdekében – felhagyott mezőgazdasági területek hasznosítása a

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM
TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

		szociális területén	gazdálkodás
6. intézkedés: Érintett térségek társadalmi izolációjának oldása	lásd. 4. intézkedés		

Társadalmi hatások:

	Prioritás intézkedései	Várhatóan fellépő jelentős, speciális társadalmi hatások	Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások csökkentésére
TOP-hoz kapcsolódó intézkedések	1. intézkedés: Alternatív helyi gazdaságfejlesztés a Szatmár-beregi térségben	– a népesség elvándorlás mértéke csökken a külső periferiákon – szociális feszültségek csökkenése a külső periferiákon – foglalkoztatási helyzet javulása – életminőség javulása – a jövedelmi helyzet javulásából eredően a társadalom biztonságérzete erősödik	– munkahelyteremtő fejlesztések ösztönzése – helyi erőforrásokon alapú fejlesztések ösztönzése
	2. intézkedés: A Szatmár-beregi kultúrtáj turisztikai célú fejlesztése	– foglalkoztatottság javulása – életminőség javulása – szabadidős tevékenységek feltételei javulnak – kedvező demográfiai fordulat, fiatal lakónépesség számának növekedése – elvándorlás mérséklődik – a lakosság több lábon állásának biztosítás által a biztonságérzet növelése – a turizmus fejlődése maga után vonja a közbiztonság megerősítését – identitástudat erősödése	– UNESCO cím megszerzése – családi vállalkozások turisztikai tevékenységének ösztönzése – TDM szervezet létrehozása
	3. intézkedés: Elzárt térségek fizikai izolációjának oldása	– kisebb falvak lakói sűrűbben utaznak a decentrumok, járásközpontok irányába, ingázás fokozódása – a közutak fejlesztésével és a hálózat kiterjesztésével a műszaki infrastruktúrák igénybevétele nő – munkahelyek elérhetősége javul	– tömegközlekedés javítása, fontosságának tudatosítása – kerékpáros közlekedési módok népszerűsítése – a közutak minőségének folyamatos szinten tartása (karbantartás)
	4. intézkedés: Külső periferiák közösségeinek fejlesztése	– társadalmi konfliktusok csökkenése – társadalmi versenyképesség erősödése	– hátrányos helyzetű csoportok integrálása a közösségfejlesztésbe
Egyéb ágazati OP-hoz kapcsolódó intézkedések	5. intézkedés: Szociális gazdaság fejlesztése	– foglalkoztatottak számának növekedése a külső periferiákon – hátrányos helyzetű csoportok foglalkoztatottságának javulása – szociális feszültségek csökkenése – a hátrányos helyzetű csoportok körében az életminőség javulása	– a helyi igényeket és adottságokat figyelembe vevő szociális foglalkoztatás erősítése
	6. intézkedés: Érintett térségek társadalmi izolációjának oldása	lásd. 4. intézkedés	

Gazdasági hatások:

	Prioritás intézkedései	Várhatóan fellépő jelentős, speciális gazdasági hatások	Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások csökkentésére
TOP-hoz kapcsolódó intézkedések	1. intézkedés: Alternatív helyi gazdaságfejlesztés a Szatmár-beregi térségben	– a külső periferiák gazdasági szerepe felértékelődik – hozzáadott érték növelése által a térség versenyképessége javul – térség eltartó képessége növekszik	– komparatív előnyökön alapuló helyi gazdaságfejlesztés
	2. intézkedés: A Szatmár-beregi kultúrtáj turisztikai célú fejlesztése	– térség idegenforgalmi bevételei és jövedelmei növekednek – természeti erőforrások turisztikai célú kiaknázása – a térség turisztikai versenyképessége növekszik – a turizmust kiszolgáló alap infrastruktúrák fejlődése	– helyi TDM szervezetek létrehozása – települések közötti hálózatosodás ösztönzése

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM
TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

Egyéb ágazati OP-hoz kapcsolódó intézkedések	3. intézkedés: Elzárt térségek fizikai izolációjának oldása	– a zsáktelepülések számának csökkenése – a térség eltartó képessége és versenyképessége nő – az infrastruktúra folyamatos fejlődése – ingázási övezetek erősödése – az ipari munkahelyek elérhetősége javul	– a kritikus helyzetben lévő perifériás, zsáktelepülések elérhetőségének javítása – közösségi közlekedés megszervezése a vállalkozások bevonásával
	4. intézkedés: Külső perifériák közösségeinek fejlesztése	– a rurális térségek társadalmi versenyképességének javulása	– a hátrányos helyzetű térségek célzott társadalmi felzárkóztatásának ösztönzése
	5. intézkedés: Szociális gazdaság fejlesztése	– szociális gazdaság szerepének növekedése az erdőgazdálkodás, mezőgazdaság területén – a helyi vállalkozókkal szemben konkurenciaként is megjelennek az olcsó szociális gazdaság	– a kkv szektort segítse a szociális gazdaság, ne versenytársává váljon
	6. intézkedés: Érintett térségek társadalmi izolációjának oldása	lásd. 4. intézkedés	

3.9.2 *Hatások értékelése, amennyiben a tervezett prioritás nem valósul meg*

Környezeti szempontból a prioritás megvalósításának elmaradása esetén a jelenlegi folyamatok tovább erősödnek (területek művelés alól kivonása, táji diverzitás csökkenése). A térségekben ezeket a folyamatokat többnyire a kedvezőtlen társadalmi és gazdasági tényezők generálják (elnéptelenedés, munkanélküliség növekedése). Tehát a térség társadalmi és gazdasági helyzetének romlásával a környezeti állapot is egyre kedvezőtlenebb irányba fog eltolódni. Társadalmi szempontból a prioritás megvalósításának elmaradása a térség lakosságának végleges marginalizációját eredményezheti. A komplex, integrált gazdaságfejlesztési programok hiányában a foglalkoztatottság mértéke várhatóan csökken. Az elmaradó szociális gazdaságfejlesztő programok hiányában a munkanélküliek aránya emelkedik, a mélyszegénységben élők száma rohamosan növekedni fog. Ezzel párhuzamosan a térségek népessége az elvándorlás következtében egyre jelentősebb mértékűvé válik, a társadalom előregedése, egészségi állapotának romlása kiemelt társadalmi probléma lesz. A társadalom biztonságérzete egyre inkább csökken, a térségekben felmerülő társadalmi konfliktusok növekednek. Gazdasági szempontból a cél elmaradása a térség eltartó képességét kedvezőtlenül érinti. A szociális gazdaságfejlesztő programok hiányában a térség önellátása nem valósul meg, a területek gazdasági potenciáljai kihasználatlanok maradnak. A közlekedési kapcsolatok várhatóan nem javulnak a térségen belül, az országhatárokon kívül eső régi térségi központokkal való gazdasági együttműködések nem valósulnak meg.

3.10 10. prioritás: A leszakadó rétegek – ezen belül a romák – felzárkóztatása

A megyében országosan a legmagasabb a leghátrányosabb helyzetű. térségek száma, ahol a lakosság jelentős része a mindennapi megélhetési problémákkal küzd. A térségek többsége a megye periferiáin, az ukrán és román határ mellett helyezkedik el, a cigányság népességen belüli aránya igen magas. A probléma kezelése, a leszakadó rétegek élethelyzetének javítása, komplex beavatkozásokat kíván. Az érintett térségekben igen magas a munkanélküliség aránya, ezért lényeges elemként jelenik meg a térségekben a munkahelyteremtés, valamint az önellátás biztosítása. A foglalkoztatottság növelése mellett a felzárkóztatás lényeges eleme a lakhatási körülmények javítása, valamint a lakosság egészségügyi és szociális ellátásának biztosítása. A hosszú távú eredmények elérése érdekében e térségekben különösen nagy hangsúlyt kell fektetni a fiatalok oktatási helyzetének fejlesztésére is.

3.10.1 A prioritás megvalósulásának várható hatásai

Környezeti hatások:

A prioritás jellegéből adódóan a beavatkozások megvalósulása esetén jelentős környezeti hatásokkal nem kell számolni. A megvalósuló városrehabilitációs programok keretében az érintett területek településképe vonzóbbá válik, a lakások állaga javul. A lakásokat érintő energetikai beruházások pedig hozzájárulhatnak a települések CO₂ kibocsátásának csökkentéséhez.

Társadalmi hatások:

	Prioritás intézkedései	Várhatóan fellépő jelentős, speciális társadalmi hatások	Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások csökkentésére
TOP-hoz kapcsolódó intézkedések	1. intézkedés: Alternatív helyi foglalkoztatás erősítése	– alacsony képzettségű munkanélküliek foglalkoztatottsági helyzetének javulása	– átképzési programok támogatása – helyi fogyasztást ösztönző kampányok
	2. intézkedés: Vidéki közösségek fejlesztése	– a lakosság települési kötődésének, közösségtudatának erősödése	– térségi, települési fesztiválok szervezése, ismeretterjesztő programok, kiadványok készítése
	3. intézkedés: A hátrányos helyzetű csoportok lakhatási feltételeinek javítása komplex önkormányzati kezdeményezésű programok keretében	– hátrányos helyzetű csoportok életminőségének, lakhatási feltételeinek javulása	– szociális városrehabilitációs programok a lakosság bevonásával valósuljon meg
Egyéb ágazati OP-hoz kapcsolódó intézkedések	4. intézkedés: A hátrányos helyzetű csoportok lakhatási helyzetének javítása	lásd 1. intézkedés	
	5. intézkedés: A hátrányos helyzetű csoportok lakhatási körülményeinek javítása	lásd 3. intézkedés	
	6. intézkedés: Célzott oktatási intézkedések hátrányos helyzetű csoportok számára	– fiatalok oktatási helyzetének javulása – iskolakerülők számának csökkenése – iskolai végzettséggel rendelkezők számának növekedése	– speciális oktatási formák bevezetése
	7. intézkedés: A hátrányos helyzetű csoportok, közösségek egészségi állapotának javítása	– hátrányos helyzetű csoportok életminőségének, egészségügyi állapotának javulása	– szemléletformálás – szűrő programok támogatása
	8. intézkedés: Közösségfejlesztés	lásd 2. intézkedés	

Gazdasági hatások:

	Prioritás intézkedései	Várhatóan fellépő jelentős, speciális gazdasági hatások	Javaslatok a pozitív hatások erősítésére, a negatív hatások csökkentésére
kapcsolódó intézkedés	1. intézkedés: Alternatív helyi foglalkoztatás erősítése	– a térségi önellátás erősödése, a periférius területek gazdasági függésének csökkenése	– helyi gazdaságfejlesztési programok megvalósítása
	2. intézkedés: Vidéki közösségek fejlesztése	– közösségfejlesztés által a helyi fogyasztás erősítése	– helyi márkák kialakítása, térségi piacok üzemeltetése

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM
TERÜLETI HATÁSVIZSGÁLATA

Egyéb ágazati OP-hoz kapcsolódó intézkedések	3. intézkedés: A hátrányos helyzetű csoportok lakhatási feltételeinek javítása komplex önkormányzati kezdeményezésű programok keretében	nem releváns	
	4. intézkedés: A hátrányos helyzetű csoportok illetve térségek foglalkoztatási helyzetének javítása	lásd 1. intézkedés	
	5. intézkedés: A hátrányos helyzetű csoportok lakhatási körülményeinek javítása	lásd 3. intézkedés	
	6. intézkedés: Célzott oktatási intézkedések hátrányos helyzetű csoportok számára	– nők munkába állása – hosszabb távon a szakképzett munkaerő növekedése	– speciális oktatási formák bevezetése
	7. intézkedés: A hátrányos helyzetű csoportok, közösségek egészségi állapotának javítása	– a gazdasági teljesítmény fokozódása a lakosság egészségügyi állapotának javulása által	– szűrő programok megvalósítása
	8. intézkedés: Közösségfejlesztés	lásd 2. intézkedés	

3.10.2 *Hatások értékelése, amennyiben a tervezett prioritás nem valósul meg*

A tervezett prioritás keretében megvalósuló beavatkozások elmaradása esetében tovább növekszik az életszínvonalbeli különbség a megyén belül. A térségek önellátását szolgáló munkahelyek létrehozása nélkül a munkanélküliek aránya fokozatosan növekszik, a lakosok többség nem tudja megkeresni a megélhetéshez szükséges alapvető jövedelmi szintet. A problémák társadalmi konfliktusokhoz vezethetnek, a lakosság biztonságérzete folyamatosan csökkeni fog. A területekről az alapvető életszínvonal biztosításának hiányában fokozódó elvándorlás indul a megye, valamint az ország fejlettebb régiói felé.

4 Horizontális javaslatok, a területfejlesztési program környezeti, társadalmi és gazdasági hatásait optimalizáló alapelvek

Környezeti hatásokat optimalizáló alapelvek

- Környezetbarát, környezetkímélő technológiák, szállítási módok, termelési eljárások, innovációk alkalmazásának preferálása a gazdaságfejlesztési tevékenységek esetében
- Környezetszennyezés mérséklésének támogatása
- Természeti erőforrások védelme és hatékony felhasználása, értékük tudatosítása
- Az újrahasznosítás szerepének növelése, környezeti hatékonyság preferálása az ingatlanfejlesztéseknél
- Környezettudatosság erősítése a gazdaságfejlesztésben, közösségfejlesztésben és településfejlesztésben
- Barnamezős, területek, funkcióvesztett ingatlanállomány hasznosításának ösztönzése a zöldmezős beruházások helyett
- Kulturális, épített, természeti örökség revitalizációjának ösztönzése

Társadalmi hatásokat optimalizáló alapelvek

- Technológiai fejlesztés és foglalkoztatás növelés egyensúlyának megteremtése, a technológia fejlesztések, termelés korszerűsödés hatására ne csökkenjen a munkahelyek száma
- A helyi társadalom foglalkoztathatóságának javítása
- A társadalmi elvándorlás mérséklését célzó fejlesztések ösztönzése, a fiatalok, magas képzettségű szakemberek visszavonzásának, letelepedésének segítése. A
- A helyi társadalom biztonságérzetének, életminőségének növelése, versenyképességének javítása, a helyi közösségek környezeti (kiemelten a klímatudatosság, energiatudatosság, közlekedéstudatosság területén) és közösségi szemléletformálásának erősítése
- Hátrányos helyzetű térségekben és csoportok körében a szociális, társadalmi feszültségek csökkentése, a társadalmi szolidaritás erősítése, életfeltételeik javítása
- Társadalmi párbeszéd létrejöttének támogatása a települések fejlesztése során
- Civil szféra társadalmi szerepvállalásának és szolgáltató szerepének erősítése

Gazdasági hatásokat optimalizáló alapelvek

- A hozzáadott érték növelése a gazdaságfejlesztésben, komparatív előnyök kiaknázásának segítése
- Magas hozzáadott értéket teremtő munkahelyek létrehozása, amellyel növelhető az átlagkereset szintje.
- Szabolcs-Szatmár-Bereg megye önellátó képességének növelése, importfüggőségének csökkentése, helyi termelés és fogyasztás ösztönzése.
- A gazdaság hálózatosodásának, a gazdasági szereplők együttműködésnek, a gazdaságfejlesztési tevékenységek összehangolásának ösztönzése
- A helyi gazdaságfejlesztés szerepének erősítése és feltételeinek javítása a településfejlesztés során
- A hátrányos helyzetű térségekben élőmunka igényes ágazatok fejlesztésének támogatása
- Külső perifériák, hátrányos helyzetű térségek felzárkóztatása, gazdasági és társadalmi integrációjának segítése, versenyképességük javítása a helyi természeti, kulturális és társadalmi adottságokra alapozva

4 Horizontális javaslatok, a területfejlesztési program környezeti, társadalmi és gazdasági hatásait optimalizáló alapelvek

Környezeti hatásokat optimalizáló alapelvek

- Környezetbarát, környezetkímélő technológiák, szállítási módok, termelési eljárások, innovációk alkalmazásának preferálása a gazdaságfejlesztési tevékenységek esetében
- Környezetszennyezés mérséklésének támogatása
- Természeti erőforrások védelme és hatékony felhasználása, értékük tudatosítása
- Az újrahasznosítás szerepének növelése, környezeti hatékonyság preferálása az ingatlanfejlesztéseknél
- Környezettudatosság erősítése a gazdaságfejlesztésben, közösségfejlesztésben és településfejlesztésben
- Barnamezős, területek, funkcióvesztett ingatlanállomány hasznosításának ösztönzése a zöldmezős beruházások helyett
- Kulturális, épített, természeti örökség revitalizációjának ösztönzése

Társadalmi hatásokat optimalizáló alapelvek

- Technológiai fejlesztés és foglalkoztatás növelés egyensúlyának megteremtése, a technológia fejlesztések, termelés korszerűsödés hatására ne csökkenjen a munkahelyek száma
- A helyi társadalom foglalkoztathatóságának javítása
- A társadalmi elvándorlás mérséklését célzó fejlesztések ösztönzése, a fiatalok, magas képzettségű szakemberek visszavonzásának, letelepedésének segítése. A
- A helyi társadalom biztonságérzetének, életminőségének növelése, versenyképességének javítása, a helyi közösségek környezeti (kiemelten a klímatudatosság, energiatudatosság, közlekedéstudatosság területén) és közösségi szemléletformálásának erősítése
- Hátrányos helyzetű térségekben és csoportok körében a szociális, társadalmi feszültségek csökkentése, a társadalmi szolidaritás erősítése, életfeltételeik javítása
- Társadalmi párbeszéd létrejöttének támogatása a települések fejlesztése során
- Civil szféra társadalmi szerepvállalásának és szolgáltató szerepének erősítése

Gazdasági hatásokat optimalizáló alapelvek

- A hozzáadott érték növelése a gazdaságfejlesztésben, komparatív előnyök kiaknázásának segítése
- Magas hozzáadott értéket teremtő munkahelyek létrehozása, amellyel növelhető az átlagkereset szintje.
- Szabolcs-Szatmár-Bereg megye önellátó képességének növelése, importfüggőségének csökkentése, helyi termelés és fogyasztás ösztönzése.
- A gazdaság hálózatosodásának, a gazdasági szereplők együttműködésnek, a gazdaságfejlesztési tevékenységek összehangolásának ösztönzése
- A helyi gazdaságfejlesztés szerepének erősítése és feltételeinek javítása a településfejlesztés során
- A hátrányos helyzetű térségekben élőmunka igényes ágazatok fejlesztésének támogatása
- Külső perifériák, hátrányos helyzetű térségek felzárkóztatása, gazdasági és társadalmi integrációjának segítése, versenyképességük javítása a helyi természeti, kulturális és társadalmi adottságokra alapozva